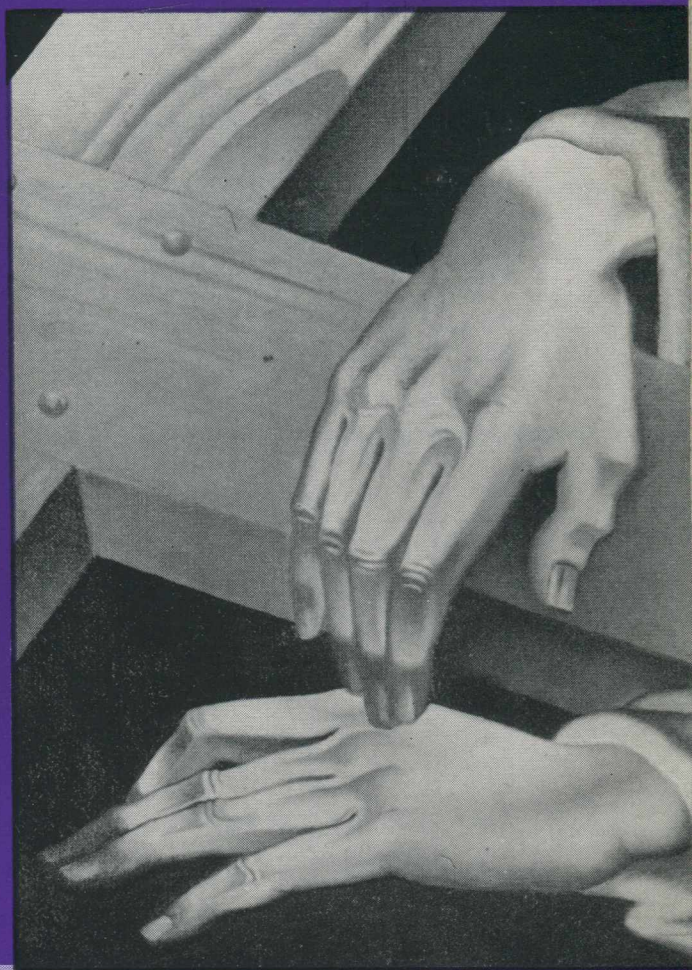

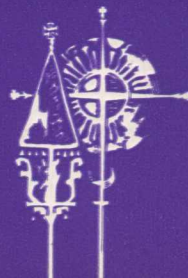

laiškai *Lietuviams*

1957

SPALIŲ MĖN.
OCTOBER
VOLUME VIII, NO. 9

TURINYS

DIEVAS IR ŽMOGUS	257
PASAULIO TAIKA IR MARIJA —	
Kun. Dr. P. Aleksa	258
Į SVEIKATĄ, SUBRENDEŠ ŽMOGAU! —	
Dr. J. Adomavičius	260
VIENOS MOTERS KELIAS Į LAIME —	
Dr. J. Prunskis	263
PAŠAUKIMAS (Eil.) — Kristina Kuliavaitė	265
KAZYS VARNELIS	266
SOLOVJOVO ASMENS BRUOŽAI —	
E. Vasyliūnienė	267
BAŽNYČIOS PAVOJAI IR VILTYS —	
A. Tamošaitis, S. J.	270
NETEISĖTOS ŠEIMOS — Jonas Ūba	276
KAIP TAI — NEGALVOJAME? —	
K. Trimakas, S. J.	279
PASAULĖŽIŪRINĖ POLITIKA — L. Dambriūnas	284
ANGELAI PAŠTO ŽENKLUOSE — A. Bernotas	287
IŠ FILMŲ PASAULIO — B. Markaitis, S. J.	288

Viršelio iliustracija: iš K. Varnelio
Kryžiaus Kelių — Kristaus parpuolimas.

“Laiškai Lietuviams” leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpiūčio dvi mėnesinį. Metinės prenumeratos kaina trys doleriai. Atskiras numeris 30 centų.

Redaktorius — Juozas Vaišnys, S. J.

Redaktoriaus Padėjėjas — Bruno Markaitis, S. J.

Administratorius — Petras Kleinotas, S. J.

Redakcijos ir Administracijos adresas:
5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.
Telefonas: HEMlock 4-1677.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Tel. HEMlock 4-1677. Yearly subscription three dollars. Single copy 30 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

laiškai *Lietuviams*

1957 SPALIŲ MĖN.
(OCTOBER)
VOLUME VIII, NO. 9

DIEVAS IR ŽMOGUS

YRA ŽMONIŲ, kurie nepripažįsta Dievo, bet yra ir tokių, kurie nepripažįsta savęs. Vieniems viskas, kas atgamtiška, yra tik pasaka, naivu ir vaikiška, o kiti naiviai ir vaikiškai galvoja, kad viską pasaulyje atgamtinė jėga sutvarko, be jokių žmogaus pastangų. Vieni juokiasi iš maldos, nes tai esąs tik laiko leidimas veltui, o kiti nieku laiko žmogaus darbą ir pastangas, nes viską tikisi pasiekti malda. Ir vieni ir kiti klysta, nes nežino, kad pasaulyje ir kiekviename žmoguje aiškiai pasireiškia du elementai: gamtinis ir atgamtinis. Vieną jų pamiršti būtų didelė klaida. Tos pačios žmogaus rankos turi ir darbo įrankius ir rožančių čiupinėti. Jos turi ir prie darbo linkti ir maldoje į dangų kilti. Žmogus turi taip dirbti ir tiek stengtis, lyg viskas priklausytų tik nuo jo darbo ir pastangų, bet drauge jis turi taip melstis ir Dievu pasitikėti, lyg viskas priklausytų tik nuo Dievo malonės ir palaimos. Žmogus negali būti išganytas be Dievo, o Dievas negali išganyti be žmogaus. Visą pasaulio gyvenimą tvarko ir Dievas ir žmogus.

K. Varnelis

ŠIAIS PAINIAISIAIS ir visam pasauliui audringais laikais Katalikų Bažnyčiai jau aštuoniolikti metai sėkmingai vadovauja didelis Marijos gerbėjas Popiežius Pijus XII. Jis paskelbė Marijos Dangun Paėmimo dogmą, pravedė jos garbei Šventuosius Metus ir įvedė dvi naujas Marijos šventes: Nekalčiausios Marijos Širdies šventė (švenčiama rugpiučio 22 d.) įvesta 1942 metais ir Marijos Visatos Karalienės šventė (švenčiama gegužės 31 d.) įvesta 1954 metais.

Marijos kultas

Mes esame įpratę garbinti asmenis, pasižymėjusius įgimtais talentais, mokslu, gyvenimo kilnumu bei pasiaukojimu tautai ar visuomenei. Švč. Mergelė savo asmenybe ir savo vaidmeniu žmonijos istorijoje viršija visus nors ir žymiausius asmenis. Šiuo atžvilgiu ji užima pirmą vietą po savo Dieviškojo Sūnaus.

Pats Visatos Kūrėjas, žmonijos atpirkimo darbų planuotojas, Švč. Mergelę išaukštino ir padarė vertą visokios garbės. "Jis pažvelgė į savo tarnaitės žemumą... Didelių dalykų

Pasaulio taika

ir Marija

padarė man Galingasis, kurio vardas yra šventas" (Luko I, 48-49). Tie didieji dalykai yra jos nekaltas prasidėjimas, dieviškoji motinystė, paėmimas į dangų ir vainikavimas visatos karaliene.

Dievas Švč. Mergelę padarė vyriausia tarpininke tarp savęs ir žmonių. Tokiu būdu ji tapo krikščionių pagalba, nusidėjėlių gynėja, išminties sostas, taikos karalienė ir t.t. Žmonijos genijai jos garbei prirašė daug mokslinių ir mistinių veikalų, sukūrė nemirtingų meno ir muzikos dalykų. Pavieniai asmenys, organizacijos, parapijos ir tautos pasirinko ją savo globėja. Pagaliau ir visa žmonija jai buvo paaukota.

Ryšiai su dangumi

Šių dienų žmonija yra reikalinga stipresnių ir realesnių ryšių su dangumi. Ji visai pamatuotai didžiuojasi mokslo, technikos ir kitų gyvenimo sričių pažanga. Deja, ji nevertina dvasinių vertybių. Tie, kurie tvarko žmonijos ir tautų gyvenimo reikalus, nedovanotinai laužo meilės, teisingumo ir dorovės dėsnius. Dėl to mūsų

laikų modernioje žemėje atsirado per daug vargo, nekaltų ašarų bei kraujo, per daug dangaus keršto šaukiančių dorovinių nusikaltimų. Ateitis taip pat labai neaiški ir baisi.

Šiems su dangumi apirusiems ryšiams sustiprinti, pavienių asmenų, šeimų, valstybių ir tautų meilės bei teisingumo santykiams sutvarkyti, Šv. Tėvas, ant kurio pečių Dievo Apvaizda uždėjo šių reikalų tvarkymo našta, visomis priemonėmis stengiasi plėsti pagarbą ir meilę Švč. Mergelei, kelti jos vaidmenį žmonijos gyvenime ir raginti, kad visi jos prašytų pasauliui taikos, ramybės ir pagalbos šių laikų painiavose.

Vykdyti Fatimos misija

Fatimos misija yra antrasis Šv. Tėvo siekimas. Marija 1917 m. gegužės-spalių mėn. net šešis kartus pasirodė nekaltiems vaikučiams Fatimos laukuose. Savo pasirodymų metu ji aiškiai pabrėžė, kad žmonija, jei nori išvengti dar didesnių nelaimių, turi taisyti savo gyvenimą, turi stengtis permaldauti įžeistąjį Dievą, griebtis atgailos darbų, šauktis Švč. Jėzaus Širdies ir Nekalčiausios Marijos Širdies pasigailėjimo. Marija nurodė net konkrečias priemones šiam tikslui: pirmųjų mėnesio šeštadienių atsisteisimo komunijos, kasdienis rožančiaus kalbėjimas, griežtas Dievo ir Bažnyčios įsakymų laikymasis, sąžiningas savo pareigų atlikimas. Popiežius kelis kartus iškilmingomis progomis tai priminė visai žmonijai.

Marija ir Lietuva

Mūsų tėvynė didžiuojasi Marijos žemės vardu. Švč. Mergelė parodė mūsų kraštui ypatingą palankumą, atvejų atvejais apsireikšdama įvairiose vietose. Už tai atsidėkodami,

lietuviai pastatė daug gražių šventovių Marijos garbei. Mūsų tauta išaugino daug nuoširdžių Marijos garbintojų. Lietuviai labai išpūdingai šventė jos garbei skirtas šventes. Rožančius buvo tradicinė kiekvieno lietuvių malda. Su rožančiu rankoje ir su škaplieriais ant kaklo jis vaikščiojo po savo laukus, keliaavo į bažnyčią, žengė į karstą. Su tuo pat, tik gal būt paslėptu rožančiu jis pradėjo ir tęsė savo tremties dienas. Šiandien kiekvieno tremtinio lūpose ir širdyje su pasitikėjimu ir viltimi yra tariami mūsų religinio himno žodžiai: "Palengvink vergiją, pagelbėk žmonijai, išgelbėk nuo priešo baisaus".

1951 metų gegužės 13 dieną tremtyje esantieji lietuviai vyskupai, minėdami Lietuvos bažnytinės provincijos įkūrimo 25 metų sukaktį, šv. Kazimiero Kolegijos koplyčioje Romoje ypatingu aktu ir visu lietuvišku pamaldumu paaukojo Nekalč. Marijos Širdžiai po visą pasaulį išblaškytus savo tikinčiuosius, prašydami jiems Dangiškos Motinos globos ir pagalbos gyvybinėje tautos ir tėvynės kovoje.

Mėlynosios Armijos sąjūdis

Amerikoje ir kituose kraštuose mūsų tautiečių būriai, įsijungę į Mėlynosios Armijos sąjūdį, plečia ir vykdo Fatimoje Marijos pareikštus pageidavimus ir stengiasi įgyvendinti Šv. Tėvo bei mūsų episkopato Marijos Širdžiai pasiaukojimo aktus. Tai yra didelis ir gražus žygis, į kurį jungiasi visame pasaulyje išblaškyti vis didesni ir didesni lietuvių būriai.

Šį garbingą žygį reikia tęsti. Mūsų tėvynės bylai vadovaujantieji veiksniai daro visa, kas tik įmanoma, kad ji būtų laimėta. Byla yra sunki. Atrodo, kad ji bus laimėta tik

Į SVEIKATĄ, SUBRENDEŠ ŽMOGAU!

DR. J. ADOMAVIČIUS

Alkoholis yra mūsų svarbiausias vaistas.
Sir William Osler

„Į SVEIKATĄ“ linkėdavo ir linki lietuviai savo kaimynui, išlenkdamas midaus ragą, alaus kaušą ar giros ąsotį. Ne kitaip jis myli savo artimąjį, prieš save turėdamas vyno butelį, krupniko stiklėlį ar net skaidriosios burnelę. Net pavyzdingiausi visais atžvilgiais lietuviai „Agotos ašarų“ neatsisakydavo ir neatsisako. Ir nebūdami abstinentais, geroj kūno ir dvasios sveikatoj besirasdami, gražaus amželio jie susilaukdavo. Pasak Simoną Daukantą, „visi mūsiškiai buvo ne taip dideli, kaip augaloti, stovylos stačios ir gašios, augumo skaisčio, kalbos drąsios ir sukrios, kūno didžiai balto, veido daugiau pailguotino, kurio įlinkmės daugiau aiškios, neįsmegusios rodėsi. Povyzos lietuviai buvo drąsios ir malonios, ant kožno veidų narsybė ir kantrybė žydėjo, o malonė artimo kiekvieno širdyje klestėjo. Ūkės dūmoje ir jos reikaluose tarp visų kliautis ir vienybė buvo, kožnas šelpė reika-

tada, kai dangaus galybė ateis į pagalbą. Šią pagalbą Švč. Mergelė mums pažadėjo Fatimoje. Kremliciaus valdovų jau braškąs sostas grius. Rusija, didžiausias šių dienų žmonių nelaimių šaltinis, atsivers. Visa žmonija ir mūsų tauta susilauks šviesesnių dienų. Bet kad tos dienos greičiau išauštų, mums, be tų centų, kuriuos duodame tėvynės reikalams, tenka visu nuoširdumu vykdyti Marrijos ir Šv. Tėvo pareikštus pageidavimus.

laujantį ir gelbėjo gaištantį. Mūsiškių vaisės buvo meilės ženklai, išiegoje buvo padorumas, o žmonystoje viežlybumas. Mūsiškiai paskutinėje nenusiminė, o žadėtojo nenusigando, nelaimėje neišsipylė, laimėje nedidžiavos; dėl to karėje narsybė, ūkėje dorybė ir teisybė per amžius klestėjo. Gėrime buvo vidutiniais. Gėrė paprastai vandenį, midų, beržinę ar klevinę sulą ir girą.“

Na ir kodėl jiems, stiklelio nevengiantiems, taip gerai atrodyti ir gyventi nusiduodavo, gal paklaus ne vienas, žinodamas, kad šiandien alkoholi daugelis peikia ir pragaro smala vadina. Pasirodo, kad žmonių tvirtinimas, jog velnias nėra toks baisus, kaip jis atvaizduojamas, daug tiesos savyje slepia. Taip ir su alkoholiu. Tinkamiems „prie svečio ir prie pečio“ lietuviams bei „prie tanciaus ir rožančiaus“ pajėgiems žmonėms, atseit *subrendusiems*, alkoholis yra taip naudingas, kaip pvz. peilis, parakas ar suskaldytas atomas. Bėda prasideda, kai *nesubrendėlis* peiliu, vietoj sau duonos atsirikęs, ima artimui sprandą riekinėti. Taip ir su visais kitais žmogui naudingais reikmenimis esti — suaugęs, bet *nesubrendęs* žmogus juos sava pražūčiai panaudoja.

Subrendęs žmogus ir alkoholyje
nepaskęsta

Žinoma, tuoj paklaus ne vienas, kas yra tas *subrendęs* žmogus, kad jis jau taip vikriai ir alkoholio pavir-

šiumi sugeba plaukti? Socialų žmogaus subrendimą apibūdina trys sąvokos: 1. socialiam žmogui yra sveikimas, ar tik labai mažame laipsnyje pasireiškia *neurotinis pradus* trokšti garbės bei jėgos; jis tų dalykų siekia, savęs nesužalodamas ir kitų nenuškrusdamas; 2. socialaus asmens veiksmas išsivysto virš savo parapijos ribų — jis tiek subręsta, kad pajėgia būti "pasaulio piliečiu"; 3. neatskiriama subrendusio žmogaus sąvokė yra jo sugebėjimas taikoje gyventi su kitais žmonėmis.

Arčiau susipažinę su socialiai subrendusiu žmogumi, pamatysime jį esant *atsakomina* *savarankų*. Jis išmoksta, žmogaus pajėgumo ribose, savom jėgom pasitikėti, o ne vien tėvui, motinai, valstybei bei aklam likimui savo ateitį paveda. Toliau stebėdami subrendusį žmogų, pamatysime, kad jis greičiau duos negu lauks iš kito. Toks žmogus sau džiaugsmą kuria, kitam ką nors gera suteikdamas. Tokiam žmogui yra svetimas egoizmas. Jis nesidžiaugia kito nelaime ir nenuliūsta, kai kitam sekas. Socialus žmogus yra vidurio žmogus — nei jis isteriškai bijo lyties dalykų, nei jais vulgariai užsiiminėja. Jis supranta socialiniame gyvenime seksualinių varžtų būtinumą ir leidžiasi jais suveržiamas. Jis pykčio, žiaurumo bei kovingo berniškumo ar neapykantos partinėje, religinėje ar tautinėje scenoje nelaiko stiprumu. Jis neleidžia paskalų aipe bendradarbi ir per jo lavoną nekopia aukštyn. Socialiai subrendęs žmogus skiria tikrovę nuo fantazijos. Jis negrindžia savo tikėjimo "ašarojančiom" statulom, "nevalgančiom" merginom ir "neišaiškinamai" kraujuojančiais delnais. Jis ir kitiems, nors ir nesubrendusiems, fantazijos už tikrovę neperša, nors tai jam labai gerai si-

dabriniais taleriais būtų apmokama. Jis negalvoja, kad pasaulio išgelbėjimas yra tik "mėlynųjų armijų" organizavime, užmiršus visa kita. Jis savo laiką ir energiją pašvenčia išauginimui socialiai subrendusių žmonių. Jis įsteigia bent vieną vaikų darželį, kur Montessori metodu, medicinos pripažintu tinkamu socialiam žmogui paruošti, mūsų atžalynas būtų ruošiamas mūsų visų taip laukiamais socialiai subrendusiais gydytojais, kunigais, inžinieriais, darbininkais ir kitais žmonėmis, su kuriais mes kasdien susiduriame ir nuo kurių socialumo mūsų gyvenimo laimė pareina. Socialūs žmonės nelūždami nusilenkia audrai, jie, žmoniškumo neprarasdami, prisitaiko prie besikeičiančių gyvenimo aplinkybių.

Čia turime apytikrį socialiai subrendusio žmogaus vaizdą. Turėdami reikiamose vietose tokių žmonių, mes pradėsime žmonišką gyvenimą. Ne katalikų ar žydų skaičius, ne respublikonų ar demokratų kiekis, ne turtingųjų ar proletarų gausumas, bet socialiai subrendusių žmonių gausėjantios eilės mums ir žmogui malonų ir Dievui priimtina gyvenimą užtikrins. Tokių žmonių mums niekad nebus per daug. Tokie žmonės, ir nebėgdami nuo alkoholio, jame nenugrims.

Medicina tai patvirtina

Socialiai subrendę žmonės pasta-lėm neropoja. Jie smuklių nelanko, bet vestuvėse ar krikštynose stiklilio neatsisako. Toks elgesys yra visai protingas. Toki žmonės sugeba vidurio laikytis. Šiandieninis medicinos mokslas tokį elgesį patvirtina. Virginijos universiteto narys dr. Staige savo knygoje apie alkoholį pasisako, kad jo saikus vartojimas

daugeliui žmonių nekenkias; priešingai, jis yra naudingai vartojamas, gydant kai kurias ligas. Kai kurie žmonės taip alkoholiu bicaurisi, kad nepastebi jo saikaus vartojimo naudos. Jau vien tai, kad keturi iš penkių gydytojų šiame krašte saikiai alkoholi vartoja, leidžia suprasti, jog toks jo vartojimas nekenkia, o dažnai net padeda.

Kada savus daigus liausimės žaloje?

Suprantama, kad besaikis gėrimas yra žmonijos našta. Gydytojai žino, kad visi alkoholikai yra ligoniniai. Jie jau buvo ligoniniai, pirmą stiklėlį lenkdami. Visi alkoholiui vergaujant yra tie žmonės, kurie nori pabėgti nuo realybės į fantazijų pasaulį. Niekas nepadės atėmimas jiems stiklėlio, jei pagrindinės ligos nepagydysim. Toks negaluoju žmogus, negaudamas degtinės, prasimanys dar blogesnių dalykų. Kaip prostitucijos negalima panaikinti prostitučių naikinimu, taip ir alkoholizmo neišnaikinsi, vien tik alkoholi naikindamas. Tik socialiai subrendusių žmonių gausėjimas yra tikras raktas į šios žmonijos rykštės tinkamą vietą padėjimą.

Šios problemos mes turime iš akių neišleisti, bet ją privalome gvildinti. Jokių būdų mes neturime degtinės naikinimu nusiraminti, lyg tokiu būdu jau būtume išsprendę alkoholizmo problemą. Tik pozityvus veikimas — alkoholio besaikiam vartojimui nepasiduodančių asmenų paruošimas yra mūsų ateities užsiėmimas. Tai turime pradėti jau tada, kai žmogus dar negimęs. Ypač 3-7 amžiaus metų laikotarpyje reikia vaiką rengti, kad jis taptų socialiu žmogumi. Čia neturi būti vietos jokiems partiniams klystkeliams. Žinoma, pir-

miausia mes patys turime socialiai subręsti. Tegul žydų tauta čia mums būna pavyzdžiu. Jie savo mažutėlių alkoholio garuose netroškina, nors saikiai alkoholi vartoja. Kada mes savuosius daigus liausimės žaloje? Kada mes pradėsime ne tik juos, jau sužalotus, tiesinti, bet nuo sužalojimo saugoti? Kada juos, 3-7 metų sulaukusius, į subrendimui palankias sąlygas atiduosime ir tuo subrendimu nesiliausime rūpinęsi? Kad kiekviena lietuviška apylinkė mediciniskai sveikan kelin savo mažutėlius pasuktų ir socialių žmonių prieaugliu, o ne kuo kitu, lenktyniauti pradėtų, tada subrendusio žmogaus keliamas stiklėlis tikrai sveikatos artimui linkėtų, o ne pražūtį artintų.

Redakcijos prierašas. Tyčia vienas po kito įdėjome šiuos du straipsnius, kur viename raginama organizuoti mėlynąją armiją ir daugiau susirūpinti malda, o kitame pabrėžiama, kad mėlynųjų armijų organizavimo nepakanka, kad nereikia savo tikėjimo grįsti abejingos vertės reiškiniais, bet reikia auklėti socialiai subrendusius žmones. Manome, kad šiuos straipsnius perskaitę subrendęs žmogus pasidarys ir subrendusias išvadas. Subrendęs žmogus nekrypsta į kraštutinumus, bet pasirenka vidurio kelią. Jis lengvapėdiškai nesišaipto nei iš "mėlynųjų armijų", nei į jas deda visas savo viltis. Jis nėra fanatiškai nusistatęs nei prieš relikvijas ar antgamtinius apsireiškimus, nei juose taip paskęsta, kad nekreipia jokio dėmesio į didžiausią Relikviją, esančią tabernakuly, arba užmiršta apreiškimą, kurio vieno pilnai pakanka mūsų tikėjimui ir šventumui. Subrendęs ir protingas žmogus moka atskirti esminį ir pagrindinį dalyką nuo šalutinio, jis mato, kas yra tikslas ir kas tik priemonė.

VIENOS MOTERS KELIAS Į LAIMĘ

DR. JUOZAS PRUNSKIS

KITADOS karalius Otonas buvo pasirinkęs savo gyvenimo šūkiu šį sakinį: "Meilė žmonėms, karas ydoms". Šūkis prasmingas ir kiekvienam priimtinas. Dėl pirmosios jo dalies, reikia manyti, bus visuotinis sutarimas, bet dėl antrosios — ne vienas, kurio jaunystės tikėjimas ima blėsti, pradeda svyruoti, kas laikytina yda, o kas ne. Dėl to yra labai svarbu kiekvienam turėti tvirtą autoritetą, kuriuo būtų galima pasikliauti tamsiose svyravimų valandose, kada žmogaus sprendimas gali būti aptemdytas bekylančių aistrų. Šitokiu autoritetu mums yra Dievo Žodis, saugojamas ir perduodamas Katalikų Bažnyčios. Belieka tik jam paklusti.

Šv. Margarita Sofija Barat kartą yra pasakiusi: "Aš norėčiau taip gyventi, kad, kai po mirties nueisiu prie Dangaus vartų, galėčiau pasakyti: įleiskite, nes aš klausiau." Visą savo gyvenimą ji buvo uoliai klusni Bažnyčios perteikiamam Dievo balsui. Mums miela, kad net ir visa eilė nekatalikų, galvojančių ir ieškančių, yra suradę, kad tas tikrasis gyvenimo kelrodis ir uolusis apreikštų tiesų sargas yra Katalikų Bažnyčia.

Kylanti Australijos žvaigždė

Prieš trejetą metų teko lankytis Australijoje. Norėdamas arčiau susipažinti su to krašto kultūriniu gyvenimu, gavau progos ilgesnį laiką pasikalbėti su jų pirmaujančio laikraščio redaktorium. Be kitų dalykų, jis paminėjo jų krašto rašytoją Helen M. Fowler, žymią Australijos beletristę, kurios kūriniai tampa vis mėgiames-

ni tiek Australijoje, tiek Amerikoje.

Toji rašytoja gimė Sydnejaus priemiestyje. Išaugo arti Mėlynujų Kalnų New South Wales provincijoje. Iš pradžių ji lankė vienuolyno mokyklą Katoomboje, paskui įstojo į to paties miesto aukštesniąją mokyklą, kur susipažino su savo būsimoju vyru, tada dar tik 15 metų moksleiviu. Baigusi Sydnejaus universitetą 1932 m., ji ištekėjo už F. W. Fowler. Kai jos vyras universitete siekė magistro laipsnio, ji parašė savo pirmąjį romaną, vardu "So Late Take Rest", tačiau juo nebuvo patenkinta ir neieškojo leidėjų, taip jis ir pasiliko neišspausdintas.

Kai jos vyras studijavo mediciną, ji mokytojavo ir ilgose kelionėse į mokyklą traukinyje planavo ir kūrė savo beletristikos veikalus. Sydnejuje 1952 m. buvo išleista jos pirmoji knyga "The Shades Will Not Vanish". Kūrinys susilaukė gražaus pasisekimo, ir greit Amerikoje buvo išleista nauja jo laida, pavadinta "Intruder". Šio veikalo santrauką perspausdino ir "Readers Digest". Po to ji dar parašė "Green Leaves and Laughter" ir keletą kitų veikalų.

Iš pradžių jaunoji autorė pradėjo savo gyvenimą tvarkyti pagal jos pačios susidarytas filosofines pažiūras, kurias ji pavadino realistinėmis. Ji buvo toli nuo katalikybės, tačiau talentingos psichologės stebėjimai ją atvedė į katalikybę. Kaip tai įvyko, ji paaiškina savo paskelbtame pareiškime: "Trumpai sakant, priežastis, dėl kurios aš tapau katalike, yra pavvyzdys, man duotas gerų katalikų. Aš juos atidžiai stebėjau ir pamažu

įsitikinau, kad jie laikosi tvirtai apibrėžto dorovinio kodekso, kad jų elgesio patrauklumas, bent iki tam tikro laipsnio, buvo jų tikėjimo rezultatas. Jie buvo gerų manierų, švelnūs ir kuklūs ne šiaip sau iš savęs, bet sąmoningai buvo įsitikinę, kad tie dalykai yra geri, todėl sąmoningai jų siekė“.

Dabar ji pradėjo stebėti katalikus. Laimei, jai teko sutikti tokius, kurie buvo verti šio vardo. Rašytoja ėmė galvoti, kaip toki aukštos dvasinės kultūros žmonės gali priimti katalikų dogmas, apie kurias protestantų aplinkoje ji buvo daug blogo girdėjusi. Antra vertus, ji išvelgė tam tikrą intelektualinę puikybę asmenyse, neigiamčiuose Dievo buvimą. Ji sako pamačiusi “beprasmybę tų argumentų, kuriais paneigiamas Dievo buvimas”. Protestantizmą ji ėmė laikyti tik puolusio vienuolio (Liuterio) ir išsigimusio karaliaus (Henriko VIII) suklydimų pasekme.

Naktis prie rotušės

Kartą pravažiudama ji pastebėjo skelbimą prie Sydnėjaus rotušės, kad per du vakaru bus paskaitos tiems nekatalikams, kurie nori arčiau pažinti katalikų tikėjimą. Atėjusi į paskaitą, ji rado rotušės salę perpildytą. Įeiti jau nebuvo galima, todėl ji pasiliko šalia salės, kur buvo įtaisyti mikrofoni. Čia rašytoja tarp minios žmonių pasiliko stovėti tris valandas, beklausydama paskaitos apie katalikybę. Čia ji daug pergyveno, jausdamasi apsupta tokių gerų ir švelnių žmonių. Štai ką ji pati apie tai sako: “Aš buvau jiems svetimta, netikinti. Jaučiau, kad, jeigu jie žinotų, kas aš esu, jie trauktųsi nuo manęs. Aš verkiau, taip stovėdama tamsoje, jausdamasi liguista, viena, atmesta, beveik alpdoma iš nuovar-

gio. Aplink mane sruveno šiltas prielankumas ir meilė, o aš vis tebebuvaу prirakinta prie išdžiūvusios netikėjimo salos. Galingi redemptoristo vienuolio kalbos garsai pradėjo aiškinti žmogaus egzistencijos prasmę. Beklausydama jaučiausi desperatiškai norinti tikėti, bet žinojau, kad netikiu ir buvau tikra, kad niekada negalėsiu tikėti, o vis dėlto mane degino ilgesys tikėti“.

Toliau rašytoja pasakojasi: “Kittą naktį aš jau buvau rotušės salės viduje. Atvykau beveik dvi valandas prieš paskaitos pradžią. Sėdėjau šalia senyvos moters, kuri kartkartėmis į mane kalbėjo. Kai mes apleidome salę, jaučiau didelį norą jai pasisakyti, kad aš nesu katalikė. Ji švelniai pažvelgė į mane ir pasakė, kad už mane pasimelsianti. Aš paraudau, jai dėkodama. Man patiko jos pažadas, nes iki šiol niekas panašių žodžių nebuvo man ištaręs“.

Dabar ji susieškojo net tris knygas apie katalikybę ir jas godžiai perskaitė. Apsispręsti jai nebuvo lengva, nes jautė, kad pereidama į katalikybę ji turės nutraukti ryšius su praeitimi ir prarasti daug vilčių savo medžiaginės gerovės srityje. Kuo ilgiau ji studijavo katalikybę, tuo labiau buvo įtikinta, kad Katalikų Bažnyčia duoda ne tik turtingą tikėjimo doktriną, bet jos mokslas apima visas žmogaus minties sritis: ir ekonomiką, ir gamtos mokslus, ir literatūrą, ir psichologiją. Apie savo ligšiolines žinias katalikybės atžvilgiu ji taip išsitarė: “Pagaliau aš įsitikinau, kad iki tol buvau šiuose dalykuose ignorantė, o mano ankstyvesnieji draugai buvo dar didesni ignorantai ir jie toki pasiliks iki savo gyvenimo pabaigos, jeigu jiems nebus tie faktai atskleisti koku nors būdu, panašiai kaip man.“

Vieną rytą ji patyrė, kad netoliese bus katalikų misijos. Ji ten nuėjo ir sutiko tą patį redemptoristą, kurį girdėjo kalbant miesto rotušėje, tėvą T. Dunphy. Po dviejų neilgų pasikalbėjimų jis rašytoją supažindino su prel. J. Freeman, su kuriuo ji dar daugiau turėjo progos pasikalbėti ir išgilinti į katalikybės tiesas. Kitų metų Dievo Kūno šventėje buvo priimta į Katalikų Bažnyčią.

Apie naują savo sielos būklę ji taip sako: "Dabar visi dalykai man turi prasmę. Turi prasmę ir kentėjimai, todėl jokia jėga nebegali sužaloti to džiaugsmo, kuris visada pripildo konvertito širdį. Ir medžiaginė palaima atrodo taip gausi mums, ir pasaulis taip pilnas draugų... Aš meldžiau Dievo Motiną priimti mano dėkingą širdį ir pacukoti Viešpačiui, ir aš savo plunksną pacukojau Jo tarnybai, kol tik aš gyvensiu".

Atrodo, kad šios rašytojos patirtis tikrai patvirtina tai, ką R. H. Benson yra anksčiau paskelbęs: "Nėra pasaulyje didesnės laimės, kaip ta, kurią atneša atsivertimas". Užtat atsivertėlių išpažintys mums visada yra įdomios, ypač kad jos tokios turtingos. Didysis anglų konvertitas G. K. Chesterton yra pareiškęs: "Bažnyčia yra namai su šimtu durų, ir nėra dviejų žmonių, kurie įeitų visiškai iš to paties kampo".

Reikšminga, kad atsivertimas tai nėra tik priėmimas naujų tiesų, bet įsiliejimas į naują gyvenimą. Vaizdžiai tai nusako viename savo laiške konvertitas, vėliau tapęs kardinolu, J. Newman: "Konvertitas ateina į katalikybę kaip į gyvą srovę, su gyvu mokslu, o ne vien tik priima pliką rinkinį nuostatų ir kanonų, kurie savaime tėra tik rėmai, o ne Bažnyčios kūnas ir esmė".

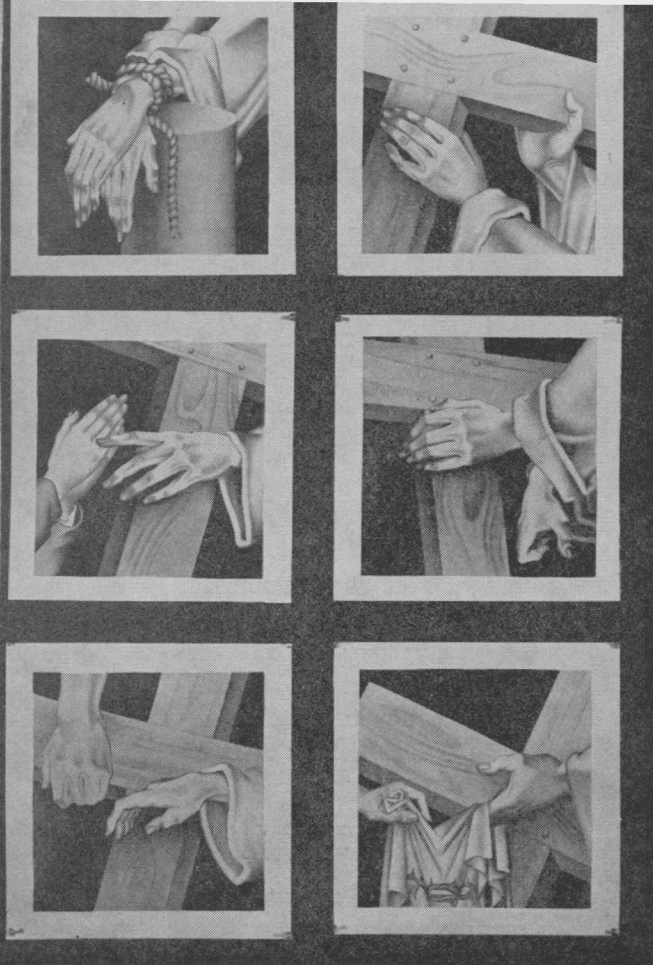
Kristina Kuliavaite

PAŠAUKIMAS

Aš nežinau, ar man sakei: "Ateik!"
Tačiau aš Tavimi tvirtai tikiu,
Kad mus kvieti Save pažint. Padėk
Mums eit gyvenimo taku.

Tiesa, dar mano akyse tamsu,
Dažnai jas pakeliu į melsvą dangų
Ir, lyg akklasis, veide šilimą jaučiu,
Bet nematau Tavęs po juodu langu.

O Tu neatstumi savų draugų,
Nors šilimos nebėr, ir saulė leidžias...
Tu pakeli užuolaidą juodų langų,
O Tavo akys geros ir atlaidžios.

K. Varnelis

**Pirmosios šešios Kryžiaus
Keliu stotys**

DAILININKAS KAZYS VARNELIS gimė 1917 metais Alsėdžių miestelyje vienos bažnytėlių dekoratoriaus ir dievdirbio šeimoje. Vaikystę praleido romantiškuose Alsėdžiuose, vėliau lankė gimnaziją ir įstojo Meno Mokyklon Kaune, kurią baigė 1941 metais. Profesinį darbą pradėjo, mokytojaudamas Saulės gimnazijoje, vėliau buvo instruktorium Dailės Institute ir pagaliau Kauno Bažnytinės Dailės Muziejaus direktorium. Ten idėjęs daug darbo ir atstated sunaikintą muziejų, 1943 metais išvyko į Austriją pagilinti žinių. 1945 m. baigė Vienos "Akademie der Bildenden Kuenste", igydamas "Akademischer Maler" titulą.

Po keletos metų tremties Vokietijoje, 1949 m. atvyko Amerikon ir apsistojo Čikagoje. Nuo pat Meno Mokyklos laikų Kaune domėjosi bažnytine dailė ir jos kultūra tiek Lietuvoje, tiek Amerikoje. Kurį laiką padirbėjęs "Daprato" firmoje prie bažnytinio interjero projektavimo, atidarė savo studiją, kurioje savarankiškai dirba jau septinti metai. Yra sukūres eilę vidaus projektų lietuvių bei amerikiečių bažnyčioms, iskaitant altorius, dekoravimą, kryžiaus kelius, žvakides, monstrancijas ir vitražus. Savo studijoje turi visus įrengimus vitražų gamybai.

Dirbdamas bažnytinės dailės srityje, dailininkas K. Varnelis savo kūryba stengiasi išlaikyti tinkamoje meno aukštumoje. Paminėtini jo darbai: Nesiliaujančios Pagalbos švenč. Mergelės Marijos bažnyčia Clevelande, Nekalto Prasadėjimo Seselių Vienuolyno koplyčia Putname, Tėvų Marijonų koplyčios Marianapolyje, Hinsdale ir Čikagoje, Apaštalų Karalienės bažnyčia Čikagoje, Nekalto Prasadėjimo švenč. Mergelės bažnyčia Whiting, Ind. ir kiti.

SOLOVJOVO ASMENS BRUOŽAI

EL. VASYLIŪNIENĖ

DIDŽIOJO rusų filosofo Vladimiro Solovjovo yra likę devyni tomai veikalų. Jie liudija jo pasaulėžiūrą, jo mokslo eigą, filosofines pažiūras. Apie Vl. Solovjovą kaip asmenį žinome iš jo draugų pasisakymų, nes priešų nuomonė yra visuomet per daug vienašališka. Vienas iš Vl. Solovjovo draugų buvo kunigaikštis Trubeckoj, kuris susipažino su rusų filosofu 1880 metais. Jo ir kai kurių kitų jo draugų nuomonę panaudoju, apibūdindama didįjį rusų filosofą Vl. Solovjovą kaip žmogų.

Kalbėdami apie Vl. Solovjovo asmenį, gyvenusį mūsų žemėje ir priklausiusį 19 šimtmečio pabaigos rusų visuomenei, galime pritaikyti graikų filosofo Platono posakį apie filosofą iš viso — jis nemoka užrišti savo keleivinio maišo — nes jo žmogiškasis žvilgsnis yra nukreiptas anapus akimi regimos ir širdimi išgyvenamos tikrovės.

Vl. Solovjovas buvo trumparegis: daiktus, kuriuos kiekvienas eilinis žmogus matė paprasta akimi, rusų filosofas turėjo įžiūrėti iš labai arti, prisimerkęs. Bet toli esamus daiktus filosofas matė labai gerai, įsižiūrėjęs į toli, jis regėjo kažką, ko kiti nepajėgė įžiūrėti. Jo toliaregiškumas viršijo eilinį žmogų. Vl. Solovjovas mėgo žiūrėti į tolumas. Viename eilėraštyje savo draugui jis sako, kad "viskas, kas arti, yra arba liguista, arba miglota, viskas, kas toli, yra gražu ir šviesu". Šias eilutes galime suprasti perkelta prasme — jos iš tikrųjų turi gilią psichologinę mintį, kad iš arti mes savo artimais nusi-

viliame, nes pamatome jų klaidas. Vl. Solovjovas žiūrėjo į tolį. Jis mėgo nukreipti žvilgsnį kažkur anapus.

Vl. Solovjovui buvo charakteringa tyla ir juokas. Kartais ištisomis valandomis jis išsėdėdavo, neprataręs nė žodžio, pasinėręs kažkokiose sunkiose dūmose, kurių nepajėgė išblaškyti draugai. Šiais momentais jis išgyvendavo nesuprantamą aplinkai slogutį: kas jį slėgė, kas jo dvasinį pasaulį aptemdydavo ir ką jis savo sieloje išgyvendavo — sunku atspėti. Ne vien tik Trubeckoj, bet ir kiti jį pažinojusieji liudija, kad šiais momentais aplinkoje esą asmenys labai neįjaukiai pasijusdavę, nes nebuvo aiškios priežasties užsidaryti filosofui sunkiose mintyse. Kartais jis prapliupdavo juoku: jis juokėsi ilgai, kažkaip giliai, vaikiškai. Galime spėti, kad juokas palengvindavo jam sunkiųjų minčių slogutį nusimesti, jis rasdavo juoke palengvinimą ir poilsį. Kas matė V. Solovjovą besijuokiantį, ilgai negalėjo to juoko užmiršti. Jis nebuvo eilinis ir jo priežastys nebuvo žinomos aplinkai.

Vl. Solovjovas, būdamas mėgiamas publicistas, uždirdavo pakankamai pinigų, kad galėtų padoriai pragyventi. Deja, jo piniginis stovis visuomet rodė nuostolį, jis gyveno labai kukliai, o kartais ir vargingai. Piniginio klausimo srityje pasirodo Vl. Solovjovo filosofinis nepraktiškumas. Jis nepajėgė praktiškų dalykų sutvarkyti, o aplinka, žinodama jo nepraktiškumą, filosofą išnaudodavo. V. Solovjovas negalėjo atsakyti žmo-

gui, kuris jo ko nors prašė. Už menkiausius patarnavimus jis gausiai atlygindavo. Užtat vežėjai atvažiuodavo anksti prie jo namų ir varžėsi, kuris filosofą veš į miestą. Jie gerai žinojo, kad gaus negirdėtai didelį atlyginimą. Bet ir pasivaikščiojimai filosofui nemaža kainavo: anais laikais elgetų pulkai žinojo keistulio filosofo gerąją širdį. Jo vieno draugo liudijimu, kartą VI. Solovjovas po pasivaikščiojimo Petrograde grįžo be pinigų, be piniginės, atidavęs senus batus, o naujieji kojas spaudė. Norėdamas taupiau praleisti vasarą, filosofas kartą apsigyveno kaime pas turtingą ūkininką, kuriam dovanų nupirko karvę. Atostogos jam kainavo daug brangiau, negu būtų kainavę kur kitur. Kai kas liudija, kad vieną žiemą filosofas vaikščiojo su fraku, užsivilkęs kitos spalvos kelnes, savotišką kepurę ir pirštines. Žiema buvo šalta, o savo šiltus kailinius jis buvo kažkam dovanojęs. Šią žiemą jo nestiprus kūnas kovojo su plaučių uždegimu. Vienas Solovjovo pažįstamų, negalėdamas rasti kažkur išsikėlusio draugo, pagaliau jį rado gyvenantį vargingame bute tik su keliais baldais. Filosofas pats sau kupojo malkas ir pats kūrenosi krosnį, besigindamas nuo šalčio. Yra likę VI. Solovjovo laišakai tėvams, kuriuose jis sako, kad, neturėdamas pinigų popieriaus nusipirkti, rašo ant menko popiergalio. Savo tėvams jis yra rašęs, kad kasdieną valgyti pietų nėra būtina, užtenka ir kas antrą dieną pietų pavalgyti.

Savo nepraktiškumą Solovjovas gerai žinojo ir pats iš to juokėsi. Šiam tikslui net yra parašęs eilėraštį, kur aprašo, kaip filosofas iškeliavo į Sacharą apsirengęs cilindriu ir fraku. Beduinas nustebęs palaikė jį velniu ir vos nenušovė.

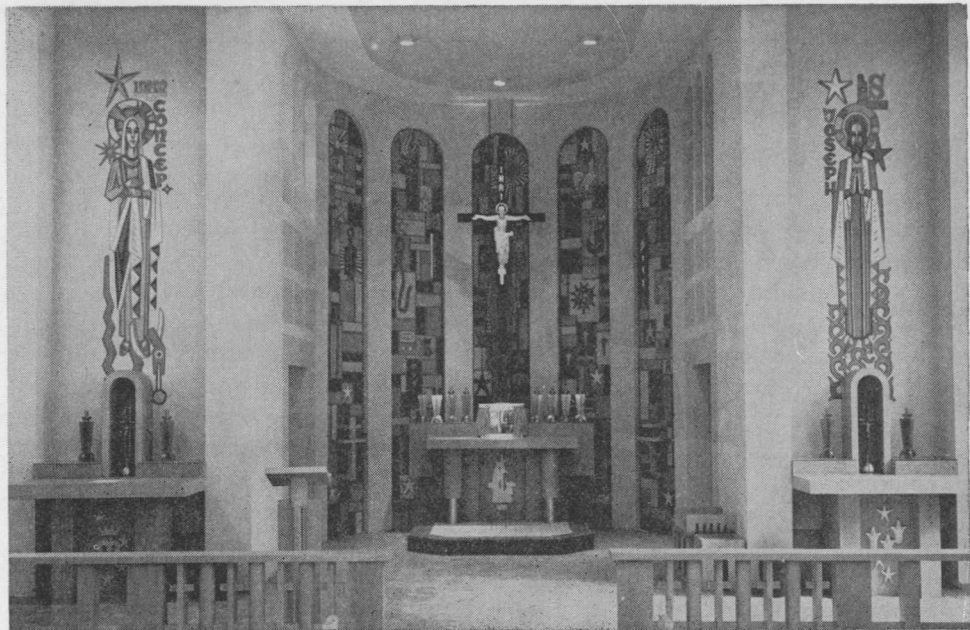
Solovjovas pasižymėjo aštria kritika, savotišku švelniu sarkazmu, kurį ypač taikė pats sau. Savo gerų draugų tarpe mėgdavo panaudoti švelnųjį sarkazmą, kas jo kalbą darė įdomią ir patrauklią.

Solovjovas mėgo draugus. Jis buvo socialus žmogus, ištikimas ir geras draugas. Bet niekas negalėjo jo įsivaizduoti esančio tėvu ar vyru — jo visa asmenybė tam netiko. Solovjovas ir liko pats vienas gyventi. Nors 11 metų prieš mirtį gydytojai patarė jam vesti, sutvarkyti savo gyvenimą, kad būtų kas nors, kas prižiūrėtų jo sveikatą ir tvarką gyvenime.

Solovjovo sveikata kentėjo ir nuo gyvenimo būdo. Jis pakeisdavo naktį dieną, o dieną naktimi. Kartais dirbdavo ištisomis naktimis, nežiūrėdamas poilsio ir valandų. Kartais jis miegodavo dienomis, užmiršdamas valgį.

Solovjovas buvo ne tik publicistas ir filosofas, bet ir poetas. Jis mėgdavo rašyti laiškus eilėrašciais, eiliudavo įvairiomis pripuolamomis progomis. Pvz., kartą filosofas įėjo į draugo kambarį ir susižavėjęs pagyrė gražiąją gėlę. Jam buvo paaiškinta, kad tai nėra gėlė, o velykinio margučio lukštas, užmautas ant pagalio. Jis nei kiek nenusiminė, o ta proga parašė eilėraštį. VI. Solovjovo eilėraščiai yra turiningi, kiek kartoki, turį savyje kokią nors gilesnę mintį.

Solovjovas mėgo draugus, bet pats buvo ne visų mėgiamas. Jo keista tyla, užsidarymas, nekalbumas be jokios priežasties šaldančiai veikė aplinką. Savo artimiausiems draugams Solovjovas buvo įdomus: ypač jo pasikalbėjimai, jo temos ir jų abstraktus vystymas rimtesniems asme-

K. Varnelis

Nekalto Prasidėjimo Seserų koplyčios presbiterija Putname

nims patiko. Bet savo vidiniame gyvenime jis buvo vienišas.

Solovjovas buvo giliai tikintis. Iš pradžių jis buvo ištikimas stačiatikiybės sūnus. Bet nusivylęs stačiatikių dvasininkija, kuri "užsidėjo valstybinę uniformą", Solovjovas nepalūžo tikėjime. Jis ieškojo visuotinės bažnyčios ir ją surado Romos katalikų tikėjime. Kai kurių asmenų tvirtinimu, netikėjimo krizę Solovjovas yra išgyvenęs ankstyvoje jaunystėje, bet be ypatingų audrų, kaip daugumas jo amžiaus jaunuolių. Modernios anais laikais materialistinės teorijos nesiderino su VI. Solovjovo psichine konstrukcija, kuri buvo perdėm mistinė.

Solovjovas buvo susidomėjęs ir spiritistinėmis teorijomis bei buvusiais madoje spiritizmo seansais. Bet greitai įsitikino, kad ten daug yra

eilinio vikrumo ir melo. Nuo spiritizmo jis nusigrėžė.

Solovjovas visą savo gyvenimą turėjo vizijų, ypač miego metu. Miegodamas jis kalbėjosi su mirusiais, kartais labai aiškiai matomais. Šalia miego filosofas išgyvendavo įvairias iliuzijas ir haliucinacijas, prie kurių buvo pripratęs ir jų nebijojo.

Solovjovas buvo giliai išstudijavęs įvairias filosofines pažiūras, ypač Vakarų Europos filosofų, kurių nuomones kai kur pasisavino, pvz. Kanto. Savo mintis jis pergaltvodavo, turimą parašyti veikalą prieš tai giliai išgyvendavo bei suplanuodavo ir tik tada rašė. Jo stilius pasižymi kondensuotumu, preciziškumu, nors netrūksta ir lakios poezijos.

VI. Solovjovas yra palikęs gilų įspūdį savo bendraminčiams ir bendra laikams, kurie su pagarba apie jį rašė ir kalbėjo.

BAŽNYČIOS PAVOJAI IR VILTYS

A. TAMOŠAITIS, S. J.

KARTAIS tamsią, lietingą dieną prasimuša pro dangų apniaukusius debesis saulės spindulių pluoštas. Kiek vilties jis įlieja ne vienon širdin! Lietus jau buvo beverčias atidėti sporto šventę, neberuošti planuotos iškylos, beketingas supūdyti lankoj ūkininko šieną ir užtvindyti priemiesčio rūsius. Golfo aikštės jau kelinta diena plumpso tuščios, be žmonių, parkai be paukščių giesmių ir liuksinčių voverių. Ir štai, ta saulės spindulių sauja staiga atneša vilties. Sporto šventė tikriausiai nebus atidėta! Iškyla įvyks! Ūkininkas linksmas: jo šienas bus netrukus sausėtelaitys, saugiai suvežtas daržinėn. Priemiesčio gyventojui nebereikės kibirais samstyti vandens iš savo rūsio. Ar tos viltys išsipildo? Kartais — taip. Dažnai iš tikrųjų liaujasi lijus, apsiniukęs dangus nusiblaivo, aikštės ir parkai vėl sukrunta gyvybe. Tačiau nesykį taip pat atsitinka, kad tas pluoštelis saulės netrukus vėl pradingsta, dangus dar tamsesniais debesimis apsidengia, lietus srovėm praplumpsa, vanduo upėje pakyla iki gąsdinančio lygio, nusinešdamas tiltus, išardydamas pylimus ir apsemdamas ištisos apylinkės kaimus ir miestelius. Dabar ne vien priemiesčio gyventojas rūšys užtvindytas, bet vanduo jau net stogą siekia! Ūkininko ne vien šienas prarastas; griuvus pylimui, didžiulė vandens banga nusinešė pačią jo daržinę ir tvartą su karvėm, avim ir kiaulėm! Ne vien iškyla nebeįvyks, bet pati vieta, kur ją ruošdavo, dabar pavirtusi į purviną, dvokiančią klampynę. Sporto šventės žaidynės ne vien atidėtos;

potvynio katastrofoje žuvo net kelias pačių žaidėjų. Kur neseniai buvo akį džiuginanti, derlinga apylinkė, dabar riogso nuniokoti plotai, reikalaujantys ne vieno mėnesio ir ne vieno milijono dolerių atstatymui.

Išverskim šią gamtos sceną į nesenų istorijos įvykių kalbą.

Paėmęs Bažnyčios vairą, savo pirmoje enciklikoje popiežius Leonas XIII gana tamsiom spalvomis yra nupiešęs ano meto portretą: "Nuo pat pontifikato pradžios prieš Mūsų akis tiesiasi liūdna virtinė žmonių apnikusių blogybių; taip plačiai pasklidęs pagrindinių tiesų neigimas, kuriomis yra paremta pati žmonijos bendruomenė; su niekuo nesiskaitanti dvasios laisvė, atmetanti bet kokią autoritetą; amžina nesantaika, iššaukianti vidines skerdynes ir kruvinus karus; panieka dorovę ir teisę saugantiems įstatymams; nepasotinamas praeinančių dalykų geismas ir gėdingas numojimas ranka į amžinuosius; ... lengvapėdiškas viešojo turto valdymas, eikvojimas ir savinimasis;...galų gale vis giliau į žmonijos šeimą įsiskverbianti revoliucijos karštligė, ją vis labiau neraminanti ir pranašaujanti naujas suirutes, atnešančias pražūtingų vaisių" (Enciklika *Inscrutabili*, 1878 m., Acta Sanctae Sedis 10, 585-6 p.).

Tokia tad buvo padėtis prieš aštuonetą dešimčių metų. Nuo ano laiko ne vienas šviesus spindulys prasimušė pro tuos niūrius debesis. Džiugių reiškinių pasirodė Bažnyčios gyvenime: dažnos Komunijos praktika, didėjęs dėmesys liturgijai, sužydėję labdaros draugijos ir jaunimo

organizacijos, auganti religinė spauda. Ar šitie įvykiai reiškia naujos, džiugios eros pradžią Bažnyčiai ir pasauliui? Gal būt. O gal tai paliks vien momento švystelėjimas, kurį netrukus vėl užgniauš niaurūs, dar tamsesni debesys, kurie užlies ir paskandins žmoniją į šurpias tamsumas? Netrūksta ženklų, kad tokios katastrofos baimė nėra be pagrindo.

Tiesa, Bažnyčia atšventė ne vieną pergalę nuo Leono XIII meto. Tačiau nestigo pergalių ir komunizmui. Leninas, 1917 m. pradėjęs versti Markso metafiziką į gyvenimo realybę Rusijoje, turėjo pasekėjų sauja. Šiandien, po 40 metų, Kremlius galia kontroliuoja 800 milijonų žmonių. Europos kontinente kas antras asmuo gyvena Komunistų Partijos Centro Komiteto malonėje. Po perversmo Kinijoje tokia pat proporcija graso Azijai. Dar niekad žmonijos istorijoje viena politinė galia nebuvo aprėpusi tokio skaičiaus žmonių. Kai tuo tarpu du neseni bandymai sukurti panašią imperiją — Nacių revoliucija Vokietijoje ir Tojo Japonijoje — buvo parblokti ir supliuško, Komunistų Revoliucija ne vien pergyveno bandymus ir krizes, bet nūdien valdo vieną trečdalį viso pasaulio gyventojų, apžiojusi daugiau negu trečdalį viso žemės rutulio ploto! Prieš ją šiandien Vakarų demokratijoms dreba kinkos, kad nebūtų nušluotos nuo žemės paviršiaus; jos agentai infiltruoja dar neužimtas Azijos šalis; josios nuosprendžiai ir judesiai gyvybiškai paliečia du trečdalius dar tiesioginiai nekontroliuojamos žmonijos, nes kiekvienos šalies užsienio ir vidaus politika šiaandien didžia dalimi priklauso nuo to, ką daro Kremlius.

Kaip galėjo atsitikti, kad šitas sąjūdis, pradžioje vien politinių pa-

dugnių murmesys, tapo ta didžiule jėga, šiandien nejuokais žengiančia užvaldyti pasaulio? Vaikiška būtų tvirtinti, kad komunizmo pasisėkimas remiasi vien jėga ir prievarta. Komunizmas žengia pirmyn, kadangi jo doktrina imponuoja tūkstančiams žmonių. Matome gi, jog nežiūrint fakto, kad bolševikinio teroro baisybės šiandien yra viešai žinomos, komunizmas rekrutuoja sau šimtus naujų, įsitikinusių agentų ir šnipų, jų tarpe netgi pačių gabiausių šio meto žmonijos galvų. Va, charakteringa scena iš Japonijos, neseniai patiekta buvusio komunistų *Daily Worker* redaktoriaus Douglo Hyde: "Prieš kiek laiko Tokio mieste užsukau į komunistų knygyną pažiūrėti, kas ten pardavinėjama. Kambarys buvo kimšte prisikimšęs jaunų, žvalių studentų ir darbininkų. Jų dauguma atrodė neturtingi, tačiau aukšto išsilavinimo ir didelių gabumų. Dalis prikosi knygas; dauguma stovėjo prie lentynų, godžiai skaitydami jose išstatytą literatūrą, kuri, nors ir neaukšta kaina, vis vien dar buvo jų kišenei neprieinama. Ir tos jų skaitomos knygos buvo politinis dinamitas. Jos dėstė tiems dėmesingiems studentams ir darbininkams, kaip paruošiamos revoliucijos; mokė, kaip sėkmingai įvykdyti perversmus, kaip vesti partizaninį karą. Šiandien visame plačiame pasaulyje, ypač kolonialinėse ir pusiau kolonialinėse srityse, nerimstanti jaunų, jautrių vyrų ir moterų dvasia maitinama šitokiu maistu" ("*Red China Takes Over*", *America*, 1956 m. sausio 21 d., 450 p.). Niekas jų nevarė į tą knygyną. Niekas nevertė, atkišęs šautuvą, tų knygų skaityti. Jas skaitė, nes jose matė konkretų atsakymą į jų gimtąją šalį ir pasaulį slegiančias problemas.

Ne vieną stebins, kodėl jie to atsakymo nieiško Katalikų Bažnyčios tiekiamoje socialinėje programoje. Bet kas gi juos supažindina su Bažnyčios mokslu? Patys katalikai to nedaro. Faktas gi, kad tokioje Japonijoje, nežiūrint šimto metų misijonierių darbo ir pastangų, katalikai sudaro vos 0'4% krašto gyventojų. Ir ta mikroskopinė procento trupmena darosi kasmet mažesnė, nes gyventojų skaičius auga 75 kartus greičiau negu katalikų bendruomenė. Skaudžiai liūdna, bet lieka faktas, kad toje puikiai organizuotoje, aukšto išsilavinimo lygio tautoje, duodančioje pilniausią laisvę skleisti Kristaus mokslą ir pasiruošusioje jį priimti, mes gėdingai praleidžiame duotą progą (plg. *Herder-Korrespondenz*, 1955 m. rugp. mėn., 501 p.). Vieningas visų misijų — Japonija tik pavyzdys — šauksmas yra: duokite mums daugiau kunigų, daugiau mokyklų, daugiau gailestingųjų sesučių; laikas veikia mūsų nenaudai! Bet kaip siųsti tenai daugiau darbininkų, kad pas save pačius, katalikų šalyse, turime misijų kraštą, ir dar kokį! Pietų Amerikai tuojau pat reikalinga 40 tūkstančių kunigų, kad žmonėms būtų suteikiamas religinio aptarnavimo minimumas. Šv. Tėvo vardu Konsistorinė Kongregacija neseniai maldavo Pietų Amerikai pagalbos: "Su ašaromis akyse tenykščiai vyskupai regi, kaip plačios krašto zonos apsikrečia materializmu, didžiuliai gyventojų centrai grimsta į religinį abejingumą, skaitlingų imigrantų dorovė ir tikėjimas išstatyti visokeriopiems pavojams. Visi jie palikti be pagalbos, nes nėra kunigų" (*Acta Apostolicae Sedis* 44-1952, 231 p.). Nepamirština, kad Pietų Amerikoje su tuo siauru Vidurio Amerikos kakliuku gyvena lygiai

Triptikas "Lietuva"

vienas trečdalis viso pasaulio katalikų! Kaip siųsti misijonierių nešti Bažnyčios mokslo šviesos misijų šalims, jei net trečdalis pačių katalikų verkte jų verkia ir nėra iš kur paimti?

Atsakymo Katalikų Bažnyčioje nieiškoma, nes ji nepažįstama. O ar ten, kur pažįstama, į ją žiūrima, kaip į šviesos ir jėgos versmę gyvenimui? Garsus liturgistas J. A. Jungmann, S. J. viename savo veikalų patiekia įdomų ir liūdną pirmųjų šimtmečių Bažnyčios palyginimą su mūsų dienų kataliku: "Didis džiaugsmas brangiu turtu, žinia, jog turima ko džiugaus skelbti pasauliui, skamba... per visus Apaštalų laiškus ir kalbas. Ta pati nuotaika vis iš naujo sutviska ir spindi vėlyvesniuose senosios Bažnyčios raštuose... Tiesa, tuose išsireiškimuose pirmoje eilėje skamba to meto krikščionijos vadų, narsių tikėjimo skelbėjų balsas. Tačiau turime nepamiršti, kad tas balsas liudija ne jų pačių asmeniškus jausmus ir pergyvenimus, o jų užnugary stovinčių bendruomenių sąmonę. Kaip tik iš jos plaukia to balso nedvejo-

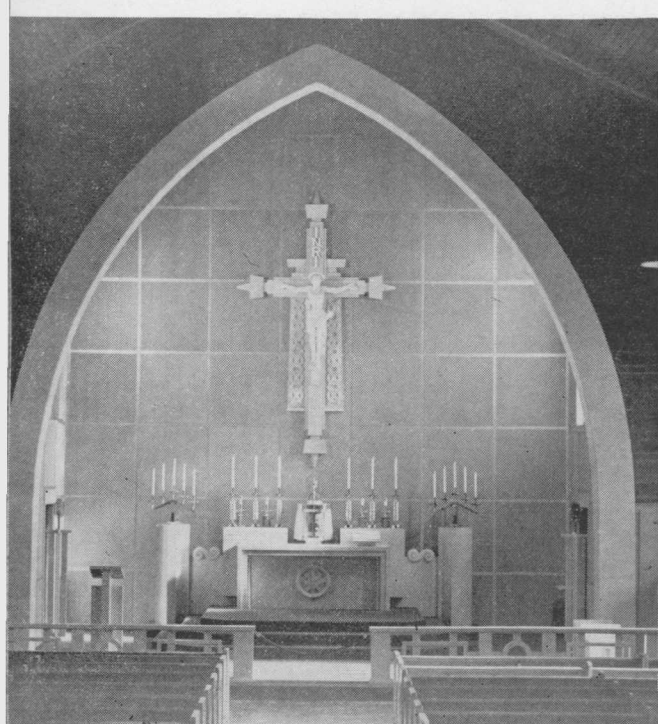
K. Varnelis

jas, pilnas pasitikėjimo tonas. Ir kur įvairios iškasenos leidžia mums pažvelgti į tų bevardžių masių gyvenimą, kai regime žodžius ir ženklus, jų įrašytus brangiems asmenims ant kapų, kai stebime simbolius, kuriais ženklino savo kasdieninės vartosenos daiktus, iš visur šviečia skaidrus džiaugsmas ir gajį viltis“.

Ir ką matome, palyginę tą džiugią ir viltingai ateitin žiūrinių ankstyvosios krikščionijos dvasią su mūsų dienų kataliko mintysena? “Katalikų religija yra... daugiau ar mažiau jaučiama pareiga, kurią reikia išpildyti, norint nepražudyti sielos; pareiga, iš savo pusės vėl užkraunanti eilę įpareigojimų: eiti sekmadieniais į bažnyčią, priimti sakramentus, tikėti dogmas, laikyti dorovės nuostatus, klausyti bažnytinių autoritetų. Žodžiu — našta ir saita ir, kaip kiekviena našta, kurios prasmė nedaug teaiški, nemaloni. Žinoma, švenčiamos tradicinės šventės; jų metu dvasia netgi atvira religiniam pakilimui. Bet, joms praėjus, vėl nešami tie įpareigojimai, kaip ir kiekviena kita

našta: atsidūstant ir stengiantis apriboti jų skaičių iki galimo minimumo. Kaip tik tokia nemielai velkama pareiga sukelia klausimus: kuriems galams bažnyčia? Argi negalima būti geru, padoriu žmogum ir be jos? Argi ne lygiai gerai, netgi žymiai geriau, galiu melstis atviroj gamtoj arba nuošaliam savo širdies kamputy? Kodėl neleisti mums sekmadienio rytą, laisviems nuo pareigų ir rūpesčių, išeiti į gamtą, į kalnus?... Tai paaiškina ir taip plačiai pasklidusias vedybinio gyvenimo netvarkas, tas liūdnas apraiškas, sukeliančias išpūdį, jog krikščionybė šiandien visiškai praradusi savo jėgą... Trumpai— krikščionybė šiandien daugeliui yra ne linksma naujiena, kurios žmogus džiaugsmingu užsidegimu klauso, o užkrautas įstatymas, vykdomas išvengti pasmerkimo” (*Die Frohbotenschaft und unsere Glaubensverkündigung*, Regensburg: Pustet 1936, 2-7 p.).

Ar šitokia krikščionija išeis laimėtoja iš kovos su jai grūmojančiu priešu — su žmonėmis, kuriuos gyvas tikėjimas savo misija, suporuotas su brutaliu smurtu, yra sujungęs į tą didžiulę jėgą? Bendruomenės, kaip ir pavienių žmonių dvasia, gyvena tikėjimu ir miršta, tam tikėjimui išblėsus. Komunistai kaip tik yra žmonių dalis, atgavusi jėgą gyventi ir mirti už įsitikinimą, jog reikia pakeisti pasaulį! Kiekvienas tikro vardo komunistas yra rinktinis asmuo, priimtas partijon po kruopštaus tyrimo ir kietų bandymų. Jis ne pasyvus organizacijos narys, o aktyvus vadovas, savo celės tarsi dinamoma mašina, simpatizuojančių organizatorius, energijos jėgainė ir kelrodis šimtams, kartais net tūkstančiams, gyvenantiems jam patikėtos veikimo sferos ribose. Kuri pusė išeis laimėtoja?

K. Varnelis

**Apaštalų Karalienės bažnyčios
didysis altorius, Čikagoje**

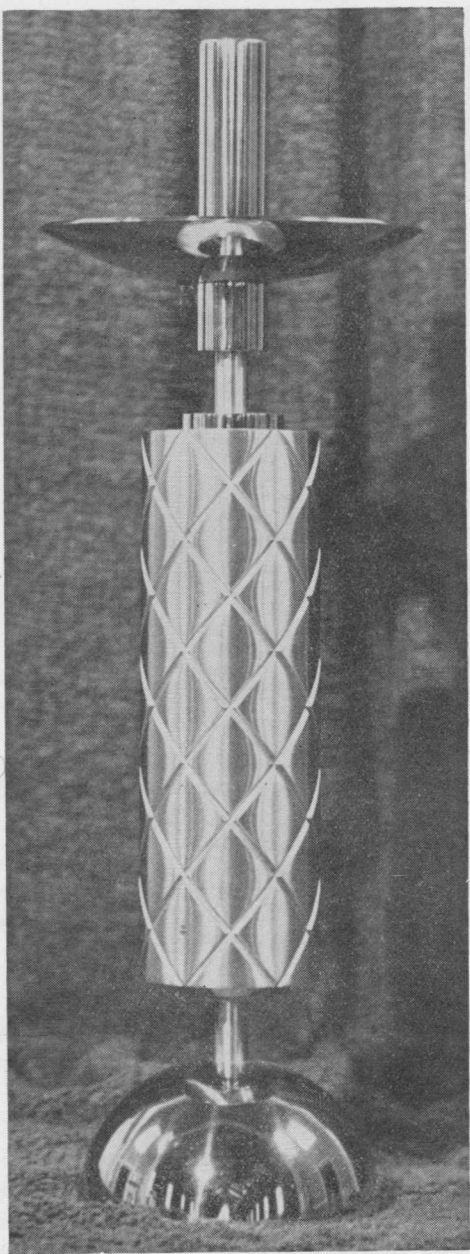
Whittaker Chambers žodžiais, yra "klausimas, ar ta liguista bendruomenė, vadinama Vakarų civilizacija, dar yra pajėgi suformuoti žmogų, kurio tikėjimas toks stiprus, kad jis laisva valia pasiryžtų aukoti dėl jos, kas žmogui brangu, net savo gyvybę,... klausimas, ar to žmogaus tikėjimas galės jį atlaikyti prieš žmogų, tikintį, kad ta bendruomenė serga be vilties pasveikti ir prašyte prašosi kuo greičiau padaryti galą ir pakeisti kita,... klausimas, ar tai desperatiškai pasidalinusiai bendruomenei dar paliko valios atvirai pažvelgti į tikrąjį dalykų stovį, kol dar yra laiko" (*Witness*, p. 4.). Jis pats atsako į tą klausimą smarkiu abejojimu. Prisiapažįsta, kad pradėjęs atsipalaiduoti nuo komunizmo ir grįžti į laisvų žmonių draugiją, sąmoningai pasirinko greičiausiai pralaimėsiančią

pusę. "Tu žinai", buvo tąsyk jo žodžiai žmonai, "jog mes paliekame laimingą pasaulį ir renkamės pralaimintį". Ir niekas, ką nuo laiko matęs ir patyręs, neparodė, kad būtų suklydęs, taip manydamas, Whittaker Chambers žino, apie ką kalba, nes eilę metų, prieš tapdamas liudininku garsiojoje Alger Hiss byloje, buvo aktyvus komunistas viešumoj ir po grindy.

Kristus užtikrino, kad pragaro vartai Bažnyčios nenugalės. Tas pažadas garantuoja tik viena — ką Bažnyčia nepranyks nuo žemės paviršiaus. Niekas mažiau ir niekas daugiau. Jis tad neapsaugo nei Vakarų pasaulio nuo galimybės būti sudaužytam į gabalus su visomis savo institucijomis (kaip nesulaikė barbarų ir antikrikščioniškų jėgų, užpuolančių ir sutrupinančių tiek Vakarų, tiek

keletu šimtmečių vėliau Rytų Romos imperiją); nei reiškia, kad katalikų tikėjimas negali būti visiškai nušluotas nuo plačių žemės rutulio plotų (kaip nesukliudė Šiaurės Afrikai, kur šv. Augustino metu Bažnyčios gyvenimas žydėte žydėjo, tapti fanatišku mahometonų kraštu); nei laiduoja, kad visas krikščioniškasis pasaulis negali būti įmestas į baisią piestą, kad tenai būtų sumuštas ir sutrintas dar negirdėto sielvarto gėlmėse (kaip neapsaugojo nuo kruvino, ilgamečio katakombų periodo). Būkim tikri, kad Viešpaties Apvaizda nedvejosis pavartoti skaudžios operacijos — kaip tik tam, kad pragaro vartai vieną dieną netriumfuotų — pašalinti iš krikščionijos kūno nesveikamams, neleidžiantiems jame pulsuojančiai gyvybinei jėgai spinduliuoti į pasaulį savo gaivinančios veiklos, tai yra, jei pati krikščionija nesiims reikalingo gydymosi.

Jo stengiamasi imtis. Koku būdu tie krikščioniškąjį pasaulį gydą pakeitimai atsiranda? Daugelis jų kilmę maždaug šitaip įsivaizduoja: staiga iš niekur nieko, iš po nakties popiežius tik piff-paff ir paskelbia naują reformą! Gaila, bet šitaip dalykai nevyksta. Tebūna pavyzdžiu lotynų kalbos pakeitimas gimtąja Mišių ir kitose apeigose. Pagrįstai tikima, kad ši reforma neužilgo bus įvesta. Tačiau ji neliuoktels į Bažnyčios gyvenimą nei staiga, nei iš nieko. Gimtosios, žmonėms suprantamos kalbos klausimas paskutiniuoju metu vis iš naujo yra pasirodęs religinėje spaudoje, pakartotinai iškeltas diskusijose. Ta tema iš pagrindų gvildenta dviejuose tarptautinėse — 1953 Lugano ir 1956 Asyžiaus — liturginėse konferencijose. Bažnyčia yra gyvas organizmas — ne be pagrindo jai duotas kūno vardas — ir,

K. Varnelis

Žvakidė

Apaštalu Karalienės bažnyčioje,
Čikagoje

Jonas Ūba

Neteisėtos šeimos

KIEKVIENAS karas paprastai atneša daug įvairių negerovių. Po paskutiniojo karo tarp lietuvių pradėjo plisti neteisėtų šeimų kūrimas. Mat, bebėgant į užsienius nuo bolševikų okupacijos, atsirado visa eilė šeimų, kurias perskyrė karo veiksmai; žmonos su vaikais pasiliko Lietuvoje, o vyrai atsidūrė Vokietijoje, arba atvirksčiai. Esanti Vokietijoje civilinė metrikacija sudarė didelę pagundą kurti neteisėtas šeimas. Toji pagunda paveikė net kai kurias neišsiskyrusias šeimas. Kai kur dėl vokiečių valdžios įstaigų neapdairumo nueita taip toli, kad vienoje vietoje "susi-

tuokė" net penkios poros asmenų, teisėtai vedusių Lietuvoje ir negavusių net civilinių skyrybų. Jie melavo, jog esą nevedę, ir valdžios įstaigos labai lengvai patikėjo. Kai kurių vyrai arba žmonos gyveno visai netolimose stovyklose.

Išemigravus į tolimesnius užjūrius, šie reikalai dar labiau pablogėjo. Ir Amerikoje tarp lietuvių vis labiau ir labiau plinta šeimų irimas ir kūrimas neteisėtų šeimų. Čia pradėta laisvai naudotis kartais labai lengvai teismo nusprendžiamomis skyrybomis ir krašto įstatymais leidžiamomis civilinėmis jungtuvėmis.

kaip visa, kas pulsuoja gyvybe, bręsta, vystosi, noksta. Liturginės kalbos pakeitimo pavyzdy matome dar ir kitą svarbų dalyką: kaip Bažnyčia tuos pačius nekintančius dėsnius pritaiko pakitusioms laiko sąlygoms. Vesti žmones į Dievą bendruomeninėj maldoj yra ir pasiliks amžinas, nesikeičiąs Bažnyčios uždavinys. Tačiau drabužis ir forma, į kurią jis įvelkamas — lotynų ar gyvoji kalba — priklauso nuo laiko: kas geriau tinka jo sąlygoms. Panašiai paskutiniuoju metu yra įvykę tarptauti-

nių konferencijų Bažnyčios ir valstybės santykiuose išskylančioms problemoms svarstyti; paskutinioji įvyko 1956 m. San Sebastiano mieste Ispanijoje (plg. *Nouvelle Revue Theologique*, 1957 m. kovo mėn., 225-247 p.). Ir šioje srityje nekintą dėsniui gali būti ir buvo istorijos bėgyje įvilkti į tą ar kitą, laiko sąlygoms pritaikytą formą. Panašiai yra su ne vienu kitu aktualių klausimų, nuo kurio sprendimo nemenka dalimi priklauso krikščioniškojo pasaulio sėkmė kovoje prieš Antikristo jėgas.

Kokios yra svarbiausios šių liūd-
nų reiškinių priežastys? Žinoma, jų
gali būti įvairių, bet svarbiausia —
nesiskaitymas su Kristaus mokslu,
nepaisymas Dievo ir Bažnyčios įsa-
kymų. Žmonės nesistengia suprasti,
kad moterystė nėra tik paprasta vy-
ro ir moters sutartis, bet Kristaus
įsteigtas sakramentas. Sakramento
ryšio niekas negali nutraukti, tik mir-
tis. Teisėtos moterystės negali panai-
kinti nei kunigas, nei vyskupas, nei
pats popiežius.

Kai religija žmogaus gyvenimui
pradedą nieką nereikšti, tada jis va-
dovaujasi tik kūno malonumais, už-
miršęs doros dėsnius ir savo žmogiš-
kas pareigas. Jis lengvai užmiršta ir
Lietuvoje vargstančią savo antrąją
pusę, sau įsikalba, kad vienam gy-
venti neįmanoma, todėl visokiais bū-
dais stengiasi apgauti valdžios įstai-
gas, kad jam leistų civiliniai tuoktis
su kitu. Užmiršęs savo pareigas šei-
moje ir ieškodamas malonumų, ne
vienas mūsų tautietis ar tautietė pra-
deda romansą su pašaliniu asmeniu.
Kartais šiuo keliu taip toli nueina,
kad jau nieko daugiau nebelieka,
kaip skirtis su savo vyru ar žmona ir
civiliniai jungtis su meilužiu, išsigal-
vojus nebūtų kaltinimų prieš savo
tikrąjį vyrą ar tikrąją žmoną. Į tokią
naują neteisėtą šeimą dažnai atsive-
dami vaikai iš teisėtos šeimos. Netei-
sėtoje šeimoje taip pat atsiranda kū-
dikių ir dėl to kyla šeimoje visokių
nemalonių problemų.

Ši liga pradedą užkrėsti ir mūsų
jaunimą. Štai pavyzdys. Jauna mer-
gina, prieš tėvų valią, išteka už vie-
tinio neblogai uždirbančio vyruko.
Neturėdama namie ką veikti, užmez-
ga meilės romansą su kitu jaunuo-
liu. Nors iš pirmojo jau turi dukrelę,
bet vis tiek užveda teisme skyrybų
bylą, apkaltindama savo vyrą išsi-

galvotais žiaurumais, nes nori civili-
niai tuoktis su šiuo savo meilužiu,
kurs už ją keliais metais jaunesnis.
Panašių pavyzdžių, kur jauna mer-
gaitė išteka už savo žmoną pametu-
sio vyro arba jaunuolis susimeta gy-
venti su išsiskyrusia moteria, šian-
dien galime rasti gana daug.

Neteisėtas šeimas kuriantieji pa-
prastai stengiasi save pateisinti, kad
jie vieni negali gyventi, kad to reika-
laujanti jų prigimtis ir t. t. Toki as-
menys vengia galvoti ir nenori prisi-
pažinti, kad jie Dievą bei Jo įsakym-
mus išmaino į kūniškus malonumus.
Tačiau ir tų siekiamų kūno malonu-
mų dažniausiai neranda. Savo elge-
siu jie užsitraukia Dievo bausmes,
sąžinės graužimą ir visuomenės pa-
smerkimą. Sulauždami iškilmingai
prie altoriaus duotą priesaiką neap-
leisti vienas kito iki mirties ir priim-
dami Bažnyčios nepripažintą civilinę
metrikaciją, jie tariasi išsprendę sa-
vo šeimos sunkenybes, tačiau dabar
jos tik prasideda. Tokiu keliu eida-
mi, jie neišsprendžia jokių turimų
problemų, bet sukuria visą eilę nau-
jų, daug didesnių ir nemalonesnių.
Jie nusikalsta ne tik prieš Dievą ir
Bažnyčią, bet ir prieš visuomenę,
prieš savo tautą, prieš pamestą savo
gyvenimo draugą ir prieš vaikus.

Norėdami nuraminti savo prie-
kaištaujančią sąžinę, toki žmonės
kartais ieško paguodos kitų žmonių
draugystėje ir užtarime. Bet kiti jų
elgesį visuomet smerkia. Nors į akis
jiems to nesako, bet už akių vis tiek
juos kritikuoja. Dauguma rimtų žmo-
nių jų vengia savo draugijose ir po-
būviuose. Jų vengia ir Bažnyčia, ne-
prileisdama prie sakramentų. Net ir
civilinė valdžia, kuri leido jiems su-
griauti buvusią šeimą ir kurti naują,
kreivai į juos žiūri. Valdžia skyry-
bas laiko lyg kokia neišvengiama

blogybe — malum necessarium. Savo išleistais įstatymais ją lyg ir pateisina, tačiau tokiems asmenims uždaro duris į kai kurias atsakomingas ir garbingesnes vietas. Kai ieškoma darbo, dažnai yra klausama, ar esi išsiskyręs, pasimetęs ar gal jau antru kartu civiliniai vedęs. Yra tam tikrų valstybinių tarnybų, į kurias pasimetėliai, išsiskyrėliai ir antru kartu vedusieji visai nepriimami. Taigi, nežiūrint šios šalies švelnių įstatymų skyrybų atžvilgiu, vis tiek toki žmonės yra nelaikomi tvarkingais ir vertais pasitikėjimo. Šeimyninė neištikimybė — svetimoteriavimas čia yra laikoma kriminaliniu nusikaltimu. Prašančiam pilietybės tai yra ypatingu būdu pabrėžiama. Toki piliečiai čia yra nepageidaujami. Šeimų suirimas visai teisingai čia yra laikomas didžiausia blogybe, nes jis yra daugelio jaunimo nusikaltimų priežastis. Todėl tie, kurie ardo šeimas, neprisideda nei prie šalies santvarkos palaikymo, nei prie savo tautos gero vardo.

O ką bekalbėti, kokia skriauda yra daroma vaikams! Iš pradžių nuo jų tai slepiama. Tačiau, kai jie paaugę, patys supranta. Jiems turi būti be galo skaudu, kad kaimynai į jų tėvus su tam tikra pašaipa ar su pasigailėjimu žiūri. Jiems turi būti skaudu, kad tėvai negali drauge su jais eiti sakramentų. Tokių nelaimingų vaikų sielose kyla skaudžiausi konfliktai, labai kenkia jų nuotaikai ir charakteriui. Vaikai turi daug kentėti visai be savo kaltės, tik dėl to, kad jų tėvai nemokėjo susivaldyti ir krikščioniškiau žiūrėti į gyvenimą.

Sunku net įsivaizduoti, kiek būtų nesantaikų, barnių ir ašarų, jei kada grįžtume į savo tėvynę. Ten šios susidėjusios šeimos rastų savo tikruosius vyrus ir tikrąsias žmonas, rastų

jų belaukiančius vaikus. Tas susitikimas džiaugsmo nei vieniems nei kitiems neatneštų, tik paverstų jų gyvenimą tikru pragaru.

Bet jeigu žmogaus širdyje dar rusesena bent kibirkštėlė tikėjimo, jis turėtų pagalvoti apie amžinybę. Gal jis daro tą savo žingsnį, tikėdamas kokio nors malonumo, lengvesnio gyvenimo, bet juk tas gyvenimas turės kartą baigtis, o kas bus toliau? Žinoma, dažniausiai yra manoma, kad dar yra laiko prieš mirtį susitaikyti su Dievu. Bet tai yra naivus ir neprotingas galvojimas. Teisingai yra sakoma, kad žmogus nežino nei dienos valandos, kada jį Dievas pašauks, kada mirtis pasibels į jo gyvenimo duris. Iš kasdieninio patyrimo žinome, kad dabar labai dažnai mirtis žmogų užklumpa visai netikėtai, staigiai, neleisdama jam nė pagalvoti apie susitaikymą su Dievu. Koks bus tokio žmogaus likimas—labai aišku.

Kol dar žmogus gyvena ir galvoja, jam nevėlu padaryti energingą žingsnį atgal iš šios pavojingos klampynės. Kartais tas žingsnis būtų daug lengvesnis negu įsivaizduojama. O tos šeimos, kurių minėtos nelaimės dar nėra palietusios, turėtų taip savo gyvenimą pasukti, kad jų ir ateityje išvengtų. Jeigu žmogus pasitiki tik savo jėgomis, gali skaudžiai apsilvilti ir pergyventi baisias staigmenas. Reikia atsiminti, kad yra Dievas, kurs rūpinasi mumis ir yra pasiruošęs visuomet padėti, jeigu tik mes Jo pagalbos prašome. Jeigu šeimoje nebus užmiršta religija, jai suirti nebus pavojaus. Neveltui sakoma, kad šeima, kuri drauge meldžiasi, drauge ir gyvena.

Moteris yra pasaulio karalienė ir savo troškimų vergė.

H. de Balzac

JAUNIMO PASLAPTYS

Kęstutis Trimakas, S. J.

KAIP TAI — NEGALVOJAME?!

— O kitą kartą pakalbėkime apie priežastis, kodėl mes, studentai, negalvojame, — besibaigiant susirinkimui, pasiūlė Tadas. Aplink pasklido nebesuvaldomas juokas.

— Mintis visiškai neblogo, — per viršijo triukšmą kažkieno balsas. Pasigirdus ir daugiau Tada remiančių balsų, jo pasiūlymas buvo priimtas.

Nutarta, padaryta. Kitame susirinkime diskutuotojai pirmiausia tuoj kibo apibūdinti žodį "negalvojame". Kadangi visų pirma tą galvojimą reikėjo atskirti nuo kasdieniškų savęs apsirūpinimo minčių, apibrėžė jį kaip mintis, turinčias gilesnę prasmę mūsų pačių ar kitų gyvenime, mintis pagrindinai filosofines ar religines, praplečiančias ir pagilinančias mūsų pasaulėžiūrą.

— Man atrodo, — pradėjo Mikas, — kad viena negalvojimo priežasčių yra stoka diskusijų ir ginčų. Viens pasako, visi kiti sutinka. To priežastis — gal bijo pasisakyti, gal neturi nuomonės, o gal nesidomauja.

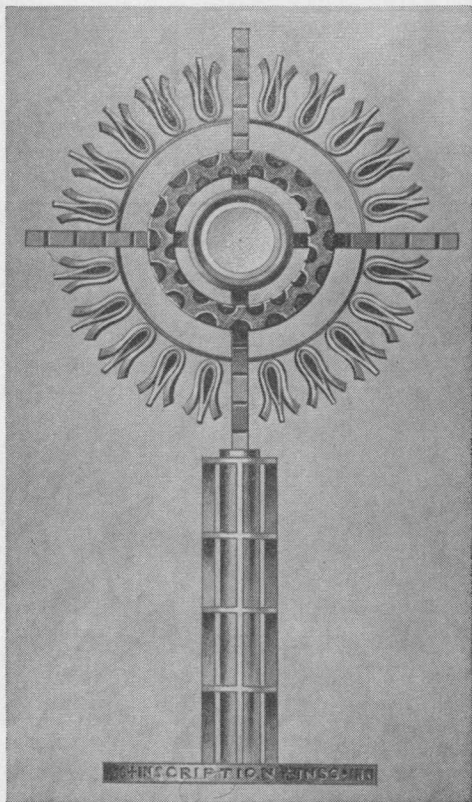
— Yra kitų priežasčių, — pridėjo Romas. — Štai keletas jų: esam užsikrėtę Amerikoje paplitusia materializmo dvasia, galvojame tik apie pinigus, patogų gyvenimą ir pasilinksminimus. Be to, universitetuose specializuojamės vienai mokslo ša-

kai, pamiršdami visapusišką išsilavinimą.

— Mano manymu, — įsiterpiau, — studentai negalvoja todėl, kad prarado savo pašaukimą. Kiekviena bendruomenės grupė Dievo planuose turi specialų tikslą. Studentai yra besiruošią gyvenimui inteligentai. Artimojo ateityj, kaipo labiausiai išsilavinę, jie turės vadovauti visuomenei; ir tai ne tik savo specialioje profesijoje, bet bendrai visuomeniniame gyvenime. Kol to savo pašaukimo studentai nesupras, jie negalvos ir nesistengs galvoti.

Tokių ir į jas panašių minčių pareiškė ir kiti kolegos. Tada paprašėm mūsų gerbiamo svečio prof. J. Girniciaus tarti žodį.

— Žmogus, — maždaug taip pradėjo profesorius, — skiriasi nuo gyvulio. Gyvulys yra Kūrėjo apspręstas. Jam duotas instinktas, vienodas specialus palinkimas veikti. Todėl gyvulys yra didžiausias specialistas. Ne taip su žmogumi. Žmogus turi laisvą valią. Apsisprenddamas ką ir kaip daryti, jis pats save kuria, tobulina. Žmogus apsisprendžia, apgalvodamas, apmąstydamas. Jei žmogus pats nemąsto, už jį mąsto kiti. Bet jei už jį mąsto kiti, kiti už jį ir nusprendžia. Tad negalvojąs žmo-

K. Varnelis

Monstrancija

gus nėra laisvas, nes jį apsprendžia kiti. Tik mąstantis žmogus yra laisvas, nes pats apsprendžia. Gi prieš nepalankią aplinką jis turi atsispirti, kad būtų savęs paties, ne kitų apspręstas.

Gaila, profesorius kalbėjo labai trumpai. Buvo atėjęs tik pasižiūrėti, kaip mes, jaunieji, bandome minties sparnais skraidyti. Bet jo iškeltą mintį dėjau pamatan savo tolimesnių apgalvojimų po susirinkimo. Kas mūsų buvo gan palaidai susirinkime pasakyta, šios naujos minties šviesoj atrado savo tinkamą vietą. Mikas kalbėjo apie mūsų vidinį nerangumą, Romas — apie aplinkos blo-

gą įtaką, aš — apie pamirštą — o dar teisingiau, nesurastą — studento pašaukimą. Profesorius pridėjo, ko labiausiai trūko — mintį apie pagrindinę negalvojimo priežastį, glūdinčią pačioje žmogaus prigimtyje — jo galią laisvai apsispręsti.

Materialistinė aplinka

Gyvename propagandos amžiuje. Spauda, radijas, televizija mums nuolatos pateikia kitų žmonių mintis ir vertybes. Tai savyje nėra bloga ir galėtų būti gera, jei tos mintys ir vertybės galėtų mus dvasiniai praturtinti. Deja, daugumoj jos yra valdomos biznierių, norinčių parduoti savo produktus. Jiems tinkamiausia dirva yra tokia, kur žmonės yra sumaterialėję, godžiai trokštą vien materialinių gėrybių. Tam tikslui jie ir vartoja visus propagandos pabūklus, kad žmonėse pasėtų brandžią materializmo sėklą ir toliau jai leistų vystytis ir klestėti. Materializmo dvasia vyrauja visur: pramogose, dainose, muzikoje, spaudoje, pokalbiuose. Tokioje atmosferoje nuolatos alsuojančiam labai lengva ta dvasia užsikrėsti. O jau užsikrėtus, ji dar labiau plinta ir karštingė. Vis daugiau ieškoma materialinių gėrybių. Dvasinis pasaulis pamiršamas, nustojama giliau galvoti. Tuo būdu užkertamas kelias materializmo beprasmiškumui suprasti ir tikrai gyvenimo prasmei suvokti. Galva dar vartojama, bet tik kombinuojant, kaip daugiau materialinių gėrybių įgyti. Žmogus leidžiasi apsprendžiamas kitų — greitai vien dienraščių pirmo puslapio antraštės jo protui atneša "dvasinio peno", vien spalvingiausios šviesos reklamos ir naujų madų žurnalai nušviečia kelią, kuria linkme ir ko ieškodamas turi žengti jis, modernusis žmogus.

Tokia yra užkrečianti šių laikų aplinka. Materija, kūnas, juslių malonumai ir visokie patogumai yra dievinami, o siela, dvasinis, intelektualinis bei religinis gyvenimas tampa pamiršti, paneigti, išstremti.

Dvasinis žmogaus tikslas

Tačiau žmogus nėra gyvulys. Jis turi nemirtingą sielą su tikslu siekti didžiausios dvasinės gėrybės — Dievo. To tikslo jis siekia, vis tobulėdamas, stengdamasis pasidaryti panašesnis į Dievą.

Galime tik džiaugtis, kad mums yra suteikta didi galia laisvai apsispręsti, kuri mus išaukština virš visų kitų gyvių. Bet ji mums uždeda atsakomybę apsispręsti už tai, kas gera. Kaip protingiems kūriniams, mums pritinka protingai apsispręsti — pirma pažinti tikslą, paskui surasti priemones tam tikslui pasiekti ir tada tomis priemonėmis tikslo siekti. Visa tam reikia pašvęsti laiko, apmąstyti, apgalvoti. Kitaip, labai rizikuojame daryti tai, kas neprotinga, į ką neapgalvotas impulsas ar šiandieninis materializmo demagogas mus veda.

Studento pašaukimas

Be to, neturime pamiršti, kad studentas yra besilavinęs inteligentas. Kas kūnui galva, tas visuomenei inteligentija. Galvos pagalba matome, jaučiame, protaujame, koordinuotai veikiame. Taip ir inteligentija turi būti visuomenės protas ir vadovas, kuris pažįsta tikrąsias vertybes ir savo bei visuomenės siekius tų pačių vertybių linkme lenkia. Priešingai, jei inteligentija pasiduoda materializmo dvasiai, nemąsto, negalvoja, ji savo uždavinio nebeatlieka, bet pati tampa už ją gudresnių demagogų auka ir įrankiu patraukti mases

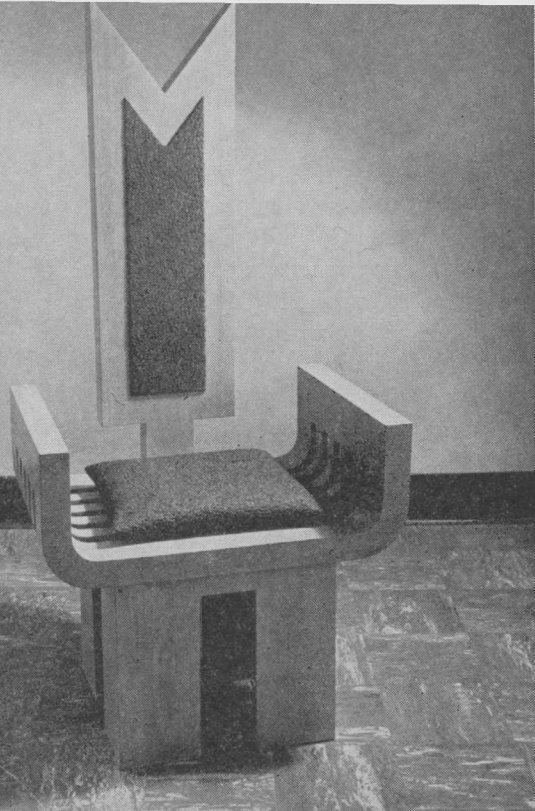
garbinti mamoną. Visuomenė tada praranda protą.

Tad studentai turi pajusti savo atsakingą pašaukimą ruoštis visuomenės vadovavimui. Ypač dabar, materializmo persvaroj, jie turi būti pionieriai, vedą visuomenę atgal prie dvasinių vertybių. Pažinti tiesą, ją apmąstyti, už ją apsispręsti, ja vadovautis savo gyvenime ir santykiuose su kitais yra studento pareiga ir privilegija. Visa tam reikia gilesnio galvojimo, kuriame išaiškėja materializmo lėkštas beprasmiškumas ir atsiveria tikra dvasinė žmogaus gyvenimo prasmė. Mąstąs studentas nesileistų būti suvedžiojamas pigios materialistinės laimės skelbėjų, bet pats apsispręstų už tikrąją laimę tiesoje bei gėryje ir savo inteligentiška įtaka kitus prie jos patrauktų. Jo gyvenimo kelio gairės nebūtų nauda, bet tiesa; ne malonumas, bet morališkumas; ne patogumai, bet visuomenės gerovė.

Žvilgsnis į tremties studentiją

Trumpai užsiminę apie galvojimo svarbą žmogaus dvasiniam tikslui bei inteligento pašaukimui pasiekti, meskime žvilgsnį į šių dienų tremties studentiją ir duokime atsakymą vienam klausimui: ar iš tikro mūsų studentija giliau negalvoja, nemąsto?

Studentų veikimo sferoje matome keletą ar keliolika pavienių studentų, kurių darbai ir žodžiai kalboj bei spaudoj įrodo, kad jie daug mąsto. Ant jų pečių yra pastatytas visas studentų veiklos pastatas. Tačiau, jiems viens po kito baigiant studijas, jų eilės retėja. Didelė dalis studentų vis rečiau bepaima į rankas gnygą ar rimtesnį žurnalą, vis rečiau benu-eina į savo organizacijos susirinki-

K. Varnelis

Vyskupo sostas

Nek. Prasad. Seserų koplyčioje, Putnam

mus (arba iš viso nebedalyvauja), į tautinius minėjimus ar kitus parengimus, o vis daugiau laiko praleidžia prie televizijos, kino teatre, pasilinksminimuose, pramogose. Liūdna konstatuoti, bet kai kas jau neberanda laiko nei savo sielai gyvybiniai svarbiai religiniai praktikai.

Kai kurie studijuoja vien išigyti pelningą profesiją, specializuojasi, pamiršdami bendrą išsilavinimą, apleidami gilesnį krikščioniškų tiesų pažinimą.

Pastebimas ir kai kurių nekritiškumas: nekritiškai už tiesą priimama viską, ką bet kas pasako. Tai gali būti pavojinga, ypač kai koks nors perdėtai radikalių pažiūrų profesorius nekatalikiškame universitete ima šnekėti religiniais ar filosofiniais klausimais. Ir katalikiškame universitete studijuojantieji neturėtų pasyviai priimti dėstomąsias pasaulėžiūrines tiesas, bet jas sąmoningai persvarstyti.

Labai retai, bet kartais pasitaiko tokių, kurie jau nebevertina nei lietuvių kalbos bei kultūros, nei nesidomi Lietuvos likimu.

Visi šie reiškiniai rodo, kad bent dalis studentijos daugiau ar mažiau seka šių laikų madą, gyvena pagal materializmo padiktuotus naudos, malonumų, "take-it-easy" principus, mažai patys galvoja, mažai vertina dvasines vertybes. Kokia tai dalis — didelė ar maža — pasilieka paslapyje. Čia suminėti išoriniai reiškiniai atskleidžia tik dalį tiesos. Yra daug faktų, paslėptų nuo mūsų akių, kurie atveria visai kitą gyvenimo pusę. Kartais artimiau su vienu kitu pasikalbėjęs, pamatai, kad net tie, kuriuos šiaip laikytum "tuščiaviduriais" ar pilkais žmonėmis, vis dėlto yra galvoją. Yra tokių, kuriems jų pačių protas stato klausimus apie žmogaus bei pasaulio prasmę ir neleidžia nurimti, iki nesuras protingo atsakymo. Tai — ieškantieji, kurie,

be abejo, jei stengsis tą tiesos ilgesį patenkinti, atras, ko ieško.

Tad negalima visko piešti juodom dėmėm, nes yra šviesių pragiedrulių: sutinki nevieną rimtai pasiryžusį tauriai išugdyti savo asmenybę, praplėsti savo dvasinį žinyną; atrandi grupę vienur ar kitur susibūrusių su tikslu iškelti tremties problema ir joms surasti atsakymą. Sveikintinos ir organizacijos, kurios kolektyvais, susikaupimo dienomis, diskusijomis bei paskaitomis įdiegia ir puoselėja kilnius idealus savo narių tarpe.

Daug sveikų minčių buvo paskleista kultūringai ir gražiai praveistame J.A.V. ir Kanados Lietuvių Jaunimo Kongrese Čikagoje. Jo paskelbtose rezoliucijose lietuviškasis jaunimas raginamas "draugauti lietuviškoje aplinkoje..., atkreipiant ypatingą dėmesį į dvasines vertybes, ...siekti aukštesniojo mokslo, nesiribojant vien pasirinktąja profesijos šaka, bet kreipiant tinkamą dėmesį į visapusišką išsilavinimą" (žr. "Draugas", š. m. liepos 10 d., p. 7; "Jaunimo kongreso rezoliucijos"; m. p.). Ir tarpusavis sugyvenimas bus atremtas į tvirtus dvasinius pagrindus: "Ateities bendradarbiavimas bus grindžiamas tolerancijos ir krikščioniškųjų principų dvasioje" (ten pat). Iš to aiškiai matyti, kad mūsų aktyvusis jaunimas supranta dvasinių

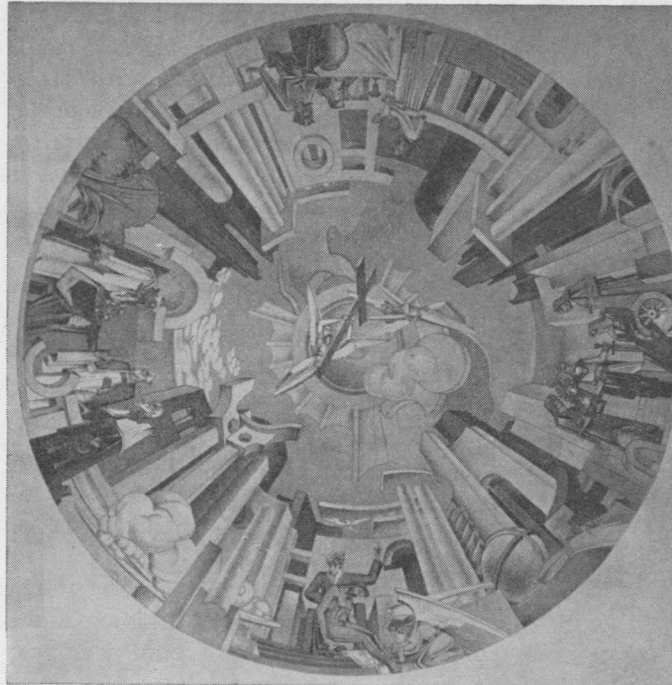
vertybių pranašumą. Belieka tik gyvenimą dar labiau suderinti su tuo supratimu.

Mes suvokiame dvasinių vertybių svarbą. Žinome, kad jų siekiant reikia šio to materialiniai išsižadėti. Apsisprendimas už jas yra paliktas kiekvienam iš mūsų asmeniškai. Kad teisingą apsisprendimą padarytume ir jame ištesėtume, dažnai pagalvokime, jog tik savo, kaip žmogaus ir inteligento, pašaukimą gerai suprastę ir jį visomis galimomis priemonėmis išpildyti siekią studentai atneš mūsų tremties visuomenei to, ko labiausiai jai trūksta — pasiaukojimą visuomeniniam darbui ir dvasinių vertybių persvarą prieš šių dienų materializmą.*

* Apie priemones, puoselėjančias gilesnį galvojimą, buvo rašyta šimet atspausdintame A. Gauslio straipsnyje "Kontempliacijos bruožas pasauliečio gyvenime" ("L. L.", Vol. VIII, 7) — K. T.

K. Varnelis

**Burglengenfeld'o bažnyčios
kupoles eskyzas**

L. Dambriūnas

KUO SKIRIASI PASAULĖŽIŪRINĖ POLITIKA NUO NEPASAULĖŽIŪRINĖS?

1. Polemikos metodo klausimas

Mūsų polemikų nevaisingumas dažnai kyla iš to, kad stengiamasi išaiškinti tik savo pusės pažiūras, o kitos pusės pažiūras arba mažai teisingai suprasti, arba bandoma jas subanalinti, kad tuo būdu lengviau sektųsi sukritikuoti. Bijau, kad taip neatsitiktų su diskusijom ir politikos pasaulėžiūriškumo ar nepasaulėžiūriškumo klausimu "Laiškuose Lietuviams".

A. Gražiūnas, oponuodamas A. Tamošaičiui, S. J. (L. L. Nr. 7, 1957), savo straipsnį pavadino "Nepasaulėžiūrinė politika". Iš antraštės lauktum, kad bus stengiamasi straipsnio rėmuose išdėstyti temą, pažymėtą antraštėje; kad bus stengiamasi ir sau taikyti patarimą, kurį oponentas duoda straipsnio autoriui: "tiksliai aptarti pasaulėžiūrinę ir nepasaulėžiūrinę politiką". Deja, oponentas to gero patarimo sau netaiko. Apie nepasaulėžiūrinę politiką A. G. savo straipsny įterpia tik vieną sakinį, kuriuo sąmoningai ar nesąmoningai klausimas subanalinamas. Tas sakiny yra štai koks: "Pasisakantieji už nepasaulėžiūrinę politiką teigia, jog pasaulėžiūros pagalba esanti visai nereikalinga išspręsti tokiems klausimams, kaip pvz., ar remti grūdų ar

gyvulių ūkį, — ir tariasi problemą išsprendę." Norėtusi paklausti, kas ir kada tarėsi tuo būdu problemą išsprendęs?

Po to, ką A. Maceina yra plačiai tuo klausimu rašęs ("Aidai", 1948 Nr. 19) ir kas mano paties buvo trumpai pasakyta apie pasaulėžiūrinės ir nepasaulėžiūrinės politikos skirtumą ("Aidai", 1955 Nr. 4-5), galima, rodos, buvo apsieiti ir be kitų pažiūrų banalinimo, juo labiau, kad A. G. yra pajėgus ir rimtai rašyti. Tiek dėl polemikos pobūdžio. O dabar eikime, kad ir trumpai, prie temos esmės.

2. Nepasaulėžiūrinę ir pasaulėžiūrinę politiką skiria skirtinga laisvės samprata.

Tą esmę čia sudaro ne kokia nors grūdų ar gyvulių ūkio politika, o daug svarbesnė problema — amžina laisvės problema. Amžina ji yra ne tik metafizinė, bet ir socialinė atžvilgiu. Šiuo pastaruoju atžvilgiu ir norisi čia keletą minčių iškelti. Peržvelgę valstybines santvarkas laiko ir erdvės požiūriu, tai yra istoriškai ir geografiškai, matome, kad jų būta ir esama gana nevienodų. Nesigilinant į antraeilius dalykus, nesunku pastebėti, kad jos skyrėsi ir tesiski-

ria laisvės sampratos, tiksliau — laisvės ribų sampratos klausimu, nes ir atskirų žmonių nuomonės tuo klausimu skyrėsi ir tebesiskiria. Tuo atžvilgiu skiriasi ne tik totalistinė santvarka nuo demokratinės, bet ir demokratinės santvarkos tarpusavy, nes ir demokratinės politikos šalininkų nuomonės laisvės ribų klausimu gali skirtis ir faktiškai dažnai skiriasi. Pvz. vienu demokratinį kraštų moterys gali balsuoti, kitų ne, kaip pvz. Šveicarijoj. Vienoj demokratinėj valstybėj nėra valstybinės religijos (JAV), kitoj yra (Anglijoj), o ir Švedijoj, Norvegijoj, Italijoj, Ispanijoj, Izraelio valstybinės religijos irgi privileijuotos (žr. James O'Neill, *Catholicism and American Freedom*, New York 1951). Vienur tėra galima tik bažnytinė santuoka, kaip buvo Lietuvoj, kitur vėl visiems privaloma civilinė santuoka, kaip yra dabar Vakarų Vokietijoj, Austrijoj ir kitur. Yra kraštų, kur tikybos dėstymas mokyklose privalomas ir yra kraštų, kur tikybos valstybinėse mokyklose dėstyti neleidžiama. Štai kiek skirtumų, nevienodumų demokratinėse valstybėse, ir tai dar, aišku, ne visi. Tai rodo, kad ir demokratinėse valstybėse žmonių nuomonės laisvės ribų klausimu skiriasi ir kad tas skirtumas atsispindi ir viešame valstybės gyvenime.

Va šitas nuomonių skirtumas laisvės ribų klausimu ir skirsto žmones į skirtingas grupes. Tuo, o ne kuriuo kitu pagrindiniu klausimu skiriasi ir vad. pasaulėžiūrinės ir nepasaulėžiūrinės politikos šalininkai. Šie pastarieji pasisako už paltesnes laisvės ribas. Jie reikalauja laisvės ir tose srityje, kur pasaul. politikos šalininkai nėra linkę pripažinti tokios laisvės kitiems, kokią jie patys naudojami ar nori naudotis.

3. Skirtingos mūsų aukštų dvasiškių pažiūros.

A. Tamošaitis, S. J. penktame šių metų "Laiškų Lietuviams" numery pateikė pavyzdžių, parodančių, kaip aukšti kitų kraštų dvasiškiai galvoja Bažnyčios ir valstybės santykių, įvairių tikybių teisių ir kitais klausimais. Visi šie klausimai yra susiję su pagrindine laisvės problema. Iš lietuvių jis tepacitavo vyskupą Pr. Būčį. Norėčiau tuo klausimu pacituoti ir kitų mūsų vyskupų porą ištraukų. 1952 m. Romoje išleistoje brošiūroje "Lietuvos R. Katalikų Episkopato direktyvos katalikams" rašoma: "Todėl valstybė negali leisti, kad būtų viešai skelbiamas ateizmas...; Lietuvos katalikai sieks, kad Lietuvoje te būtų leidžiamas tik mokslinis katalikų tikėjimo tiesų ir doros dėsnių vertinimas, draudžiant propagandinę, pajuokiantį ir įžeidžiantį jų nagrinėjimą...; kad tikėjimą ir dorą liečią klausimai, kiek jie yra reikalingi vienokio ar kitokio Bažnyčios išsiaiškinimo ir sprendimo, nebūtų viešų diskusijų spaudoje, susirinkimuose ar parlamente objektu...". Vadinasi, siūloma, kad valstybė apribotų teises ateistų ir visų kitų, kurie norėtų kalbėti ar rašyti "tikėjimą ir dorą liečiančiais klausimais"; siūloma valstybei kištis į piliečių religinius bei pasaulėžiūrinius reikalus ir spręsti, kuriais klausimais jie gali ir kuriais negali kalbėti. Kai šituos pareiškimus palyginam su vyskupo Būčio pareiškimais, kad "viešpatija, t. y. valstybė, neturi kištis į religinius žmogaus įsitikinimus...; neturi kištis į žmonių pažiūras ir jų išreiškimus gyvu žodžiu ir spaudoje", tai matome aiškų nuomonių skirtumą. Jeigu yra šitaip, jeigu aukšti dvasiškiai gali būti skirtingų nuomonių laisvės ribų klausimu, tai aišku, kad ir pa-

sculiečiams leistina rinktis vieną ar kitą nuomonę. Va šitie žmonės, kuriems artimesnės yra vysk. Būčio pažiūros, ir vadinami nepasaulėžiūrinės politikos šalininkais. Tuo būdu matome, kad yra mūsų tarpe žmonių, kurie siūlo būsimoje Lietuvos valstybėje varžyti ateistų bei kitokių pažiūrų žmonių laisvę. Iš kitos pusės, mūsų kairieji dažnai siūlo, kad "Bažnyčia nesikištų į politiką", o tai faktiškai reiškia, kad kunigams turėtų būti aprėžtos politinės laisvės. Nepasaulėžiūrinės politikos šalininkai siūlo, kad nei vienu, nei antru teisės bei laisvės nebūtų varžomos. Čia ir glūdi nepasaulėžiūrinės politikos esmė.

4. Terminai vartotini jų reliatyvia, o ne absoliutine prasme.

A. Gražiūnas daro aliuizijas, kad nepasaul. politikos šalininkai nori valstybės, kuri būtų visai be pasaulėžiūros. Galiu tvirtinti, kad tokių žmonių iš viso nėra, nes absoliučiai nepasaulėžiūrinės valstybės, jos politikos nėra ir negali būti vien dėl to, kad ir pats žmogus negali gyventi be pasaulėžiūros. Jeigu teisingas yra posakis, kad žmogus yra visuotinis gyvulys, tai dar teisingesnis, kad žmogus yra pasaulėžiūrinis gyvulys. Visai sutinku, su A. G., kad JAV nepriklausomybės deklaracijos principai, kad visi žmonės yra Dievo sukurti lygūs, kad visi jie apdovanojami tam tikromis neatimamomis teisėmis, tarp kurių yra gyvenimas, laisvė ir laimės siekimas, — kad šie principai yra pasaulėžiūriniai. To niekas nėra neigęs. Priešingai, tai seniai jau expressis verbis yra pareiškęs ir A. Maceina, pažymėdamas, kad kiek tai liečia valstybės pagrindus, "nepasaulėžiūrinės politikos teorija taip pat yra pasaulėžiūrinė" ("Aidai" 1948, Nr. 24, 478).

Ir jeigu nuomonės skiriasi, tai jos skiriasi ne dėl to, ar tie minėti JAV nepriklausomybės deklaracijos principai reikalingi, ar nereikalingi valstybei, o dėl to, kaip plačiai jie taikantini gyvenimo praktikoje, kaip plačiai suprastini tie unalienable rights ir liberty. Va čia ir vėl prieiname laisvės ribų klausimą, apie kurį kalba ir A. Tamošaičio, S. J. cituoti Bažnyčios dignitoriai. A. Gražiūnui atrodo, kad minėti Bažnyčios autoritetai apie ką kita kalba, nes jie nevartoja nepasaul. politikos termino. Bet juk nesunku suprasti, kad dalyko esmė glūdi ne termine, kad joks terminas pilnai neišreiškia dalyko esmės. Visi politiniai terminai, kaip laisvė, lygybė ir kt. vartojami reliatyvia prasme, nes juk būtų nesąmonė kalbėti apie absoliučią laisvę ar apie absoliučią lygybę. Ir pasaulėžiūrinė politika yra reliatyviai pasaulėžiūrinė, nes ir tokioj totalistinėj valstybėj, kaip Sovietų Sąjungoj, ji nėra absoliučiai pilnai vykdoma. Ir ten yra juk šiokios tokios laisvės. Dėl to ir pasaul. ir nepasaul. politika yra reliatyvios sąvokos. Abi šios politikos skiriasi tik pasaulėžiūriškumo laipsniu, tai yra tuo, kad vieni visoms pasaulėžiūroms reikalauja daugiau laisvės, kiti mažiau. Vietoj nepasaulėžiūrinės politikos kiti vartoja neprievartinę politiką, kiti vėl neutralią politiką, dar kiti pilnutinės demokratijos terminus. Visi šie terminai savaime neišsako dalyko esmės. Tačiau visus juos vartojant, turima galvoj vienas ir tas pats dalykas — platesnės laisvės ribos, platesnės, negu tų, kurie skelbia kitokią politiką. O šiandien juk visi pažangūs žmonės sutinka, kad žmonija žengia ne laisvės siaurinimo, o jos išplėtimo linkme (plg. dr. H. Romen, *The State in Catholic Thought*, 1947, 597).

ANGELAI PAŠTO ŽENKLUOSE

A. BERNOTAS

Spalių mėn. antroji diena yra pašvęsta Angelų Sargų garbei. Ta diena Lietuvoje buvo minima kaip visų rūšių policijos šventė. Prie policijos būstinių būdavo iškeliamos vėliavos, o kai kur būdavo ir bendros pamaldos. Kaip angelas sargas saugoja ir globoja kiekvieną žmogų, taip ir policija turi saugoti piliečius nuo užpuolėjų ir žiūrėti, kad valstybės įstatymai būtų vykdomi.

Angelų Sargų šventės proga čia duodame keletą įvairių kraštų pašto ženklų su angelais:

1. Lietuva — ženklas, išleistas oro pašto isteigimo proga (1921 m.).
2. Lietuva — angelas laimina Lietuvos karius, kovojusius už nepriklausomybę (1928 m.).
3. Italija — pašto ženklas, išleistas Tarptautinio Policijos Kongreso proga (Interpol) — šv. Mykolas Arkangelas kovoje su velniu (1954 m.).
4. Vatikanas — Arkangelas Gabrielius (1956 m.).
5. Lietuva — liaudies meno drožinys — ariantis angelas pagal šv. Izidoriaus legendą (1940 m.).
6. Rumunija — angelai skelbia geros valios naujieną (1906 m.).
7. Airija — angelas virš stebuklingosios Loc Dearg vietovės (1948 m.).
8. Ispanija — angelas su monstrancija (1952 m.).

IŠ FILMU PASAULIO

Bruno Markaitis, S. J.

BAND OF ANGELS

Pagrindinė filmo idėja nėra vieniša. Ji sukasi ir apie aristokratišką Amerikos pietietę Amantha Starr, kuri, pasirodo, be "mėlyno" kraujo turi ir "juodo", ir apie buvusį vergų pirklių, kuris, susikroves iš to didelius turtus, pradeda vaidinti kilnų ir plačiamintį humanitarą, ir apie jauną negra, kuriam sunku apsispręsti tarp rasės ir vertybės.

Veiksmas vyksta Amerikos civilinio karo laikotarpyje su mažomis išskydomis ir pokarines situacijas. Mūsų manymu, turinyje daugiau atsikąsta negu galima nuryti. Todėl kai kurie drastiškai pakitimai charakteriuose rodosi dirbtini ir vargu gyvenimiški.

Pagrindiniuose vaidmenyse Clark Gable, Yvonne de Carlo ir Sidney Poitier. Filmas žiūrėtinas tik suaugusiems dėl problematikos jautrumo ir išvadu netikslumo.

RUN OF THE ARROW

Pietietis, civilinio Amerikos karo veteranas, negali susitaikyti su pralaimėjimo šiauriečiams mintimi ir, degdamas jiems neapykanta, nutaria tapti taip vadinamu indėnų "kraujo broliu", prisijungdamas prie Sioux giminės, kad tokiu būdu galėtų atkeršyti šiauriečiams.

Visos jo pastangos perdirbti save ir raudonodį nueina niekais, kol galų gale jam atveria akis naujai užgirsta tiesa, kad Pietiečiai pralaimėjo ne šiauriečiams, bet Jungtinėms Amerikos Valstybėms, turinčioms apjungti tiek Pietiečius tiek šiauriečius.

Pagrindiniame vaidmenyje Rod Steiger, kuris šį kartą mums atrodo silpnesnis negu paprastai. Gal dėl to, kad anktyvesniuose vaidmenyse jis buvo pasirodęs neįprastai stipriai. Be jo dar matome Sarita Montiel, Brian Keith ir Ralph Meeker.

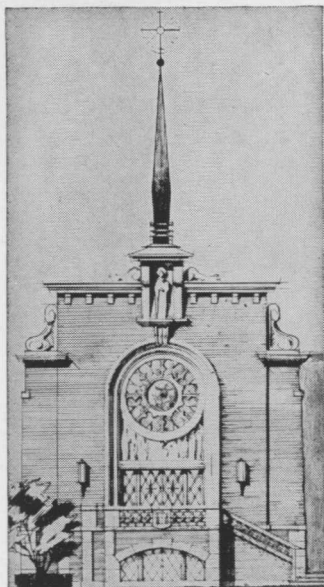
Filme labai daug kruvinų ir žiaurių scenų. Todėl vaikams jis nepatartinas. Filmo vardas surištas su Sioux vartojamu kankinimu — "strėlės bėgimu". Nusikaltusiajam būdavo leidžiama pasirinkti mirtį nuo kankinimų arba bandyti pralenkti lekiančią strėlę. Strėlė sekavo viena paskui kitą. Besivejančiai būdavo apsiave, o bėgantysis — basas. Būdavo sakoma, kad jei kam ir buvo pavykę pabėgti, jis gyvenęs per daug trumpai, kad būtų galėjęs kam nors tuo pasigirti.

LOVE IN THE AFTERNOON

Vidutinė komedija, kurios vidutinį pasisekimą išgelbsti Audrey Hepburn ir Maurice Chevalier. Neblogas ir Gary Cooper, bet jis švysteli tik vietomis.

Turinys gana paprastas. Amerikietis milijonierius Frank Sullivan, plačiai žinomas donžuanas, susitinka su jauna paryžiete, muzikos konservatorijos studente. Iš jo pusės: vėl vienas susitikimas. Iš jos: pirmoji meilė. Po nesusipratimų ir nusivylimų eilės komedija baigiasi, regis, laimingomis vedybomis.

Filmo lėkštą paviršutiniškumą šiek tiek pagilina paryžietiškas fonas ir patyrusių aktorių išradingumas. Filmas nerekomenduotinas, ypač jaunimui, dėl netikslų išvadu.

Tėvų Jėzuitų "Jaunimo Centras" jau užbaigtas statyti. Nuo rugsėjo mėnesio pradžios jau prasidėjo jame Aukštesniosios Lituanistikos mokyklos pamokos. Jau smarkiai lipa aukštyn ir Jėzuitų namų sienos. Šiuose namuose bus graži ir erdvi lietuviško stiliaus koplyčia. Namų užbaigimui ir įrengimui dar trūksta daug lėšų.

Aukas galima siųsti šiuo adresu:

*Jesuit Fathers, 5541 S. Paulina St.,
Chicago 36, Illinois*

Esame labai dėkingi "Laiškų Lietuviams" Rėmėjams:

Po 10 dol. aukojo: K. Žirgulis (Chicago) ir J. Misevičius (Canada).

5 dol. aukojo B. Skrinska (Willoughby, Ohio).

Po 3 dol. aukojo: A. Bridžius (Cleveland) ir J. Platakis (Chicago).

Po 2 dol. aukojo: R. Kerelytė, M. Žvynakis, S. Žumbakienė, J. Jasaitis, J. Paulikas, P. Patlaba, E. Talondis, B. Paulikas, J. Stančikas, O. Vaičienė, S. Tumosa (visi Chicago); I. Kraučeliūnas (Lemont), E. Masaitienė (Aberdeen), P. Lanys (Elizabeth), G. Kažemekas (Hamilton), A. Motiejūnas (Highland, Ind.).

Po 1 dol. aukojo: B. J. Zully, J. Zelbaitė, A. Sabaliauskas, A. Svezas, S. Mickevičienė, B. Graužinis, K. Valiukaitienė (visi Chicago); A. Ručienienė (Detroit), B. Čiurlionis (Canoga Park), P. Bičkienė (East Chicago), kun. V. Martinkus (Providence), J. Šmonis (S. Barbara), D. Remeikytė (Toronto), P. Miloris (S. Boston).

ATSIŪSTA PAMINĖTI

J. Tininis. SUŽADĖTINĖ. Novelės. Išleido Terra, 3333 S. Halsted St., Chicago, Ill. Viršelis dail. A. Kurausko. Knygoje yra penkiolika įdomių novelių. Jos gal yra skirtingos nuo kitų, baigiasi paprasčiau negu skaitytojas tikėjosi, bet yra gyvenimiškos ir pamokančios. Kalba nebloga.

Irena Joerg. TAIKA ATEINA Į SLĖNĮ. Romanas. Išleido Nida. Šia proga Nidos Knygų Klubas praneša savo nariams, kad netrukus pasirodys didelė knyga, vardu "Sauja Derliaus". Joje yra sudėta visa tai, ką geriausia sukūrė mūsų žodžio meistrai nuo Donelaičio iki šių dienų. NKK nariai prašomi iš anksto už ją atsiųsti \$2.50 (Iš JAV ir Kanados).

LIETUVOS JĖZUITAI. Praeitis ir dabartis. Tėvų Jėzuitų leidinys, trumpai nušviečias jų darbus nuo įsikūrimo iki šių dienų. Redagavo Bruno Markaitis, S. J., viršelį piešė J. Pilipauskas.

"LAISKAI LIETUVIAMS" 5541 SOUTH PAULINA STREET • CHICAGO 36 • ILLINOIS • U. S. A.

